

ABONAMENTUL.
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.—
 Pe 3 luni . . . 7.—
 Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franc

Telefon
 pentru oră și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zriști Nr. 12.

INSERȚIUNILE
 se primesc la admind-
 trație.

Mulfămite publice și Log
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisele nu se in-
 teresează.

După un an.

Arad, 17 Octomvrie.

Șapte-spre-zece Octomvrie una mie nouă-sute doi-spre-zece...Istoria a închis în cartea ei cu slove grase această dată. E ziua în care oștile bulgărești au început operațiile lor împotriva împărăției otomane din Europa.

Cât sbucium, câte frământări, câte crize și prefaceri în scurgerea acestor trei-sute șasezeci-si-cinci de zile. O epocă întreagă a istoriei, închisă în cuprinsul strâmt al unui singur an. Cine ar fi prevăzut, acum un an, marile biruințe ale principiului național, cine ar fi socotit, astăzi e anul, că marșul înainte al oștilor bulgărești va fi începutul unei serii întregi de victorii a ideii de libertate și de viață națională neatârnată?

Ca întotdeauna am fost cu toții orbi pentru legile de fier ale istoriei. Nu am înțeles că ea se pregătește să facă un nou pas mare înainte pe calea evoluției popoarelor. Cumpăneam sorțile de isbândă, înnumăram în gând oștile, caii și tunurile beligeranților; făceam socoteli, calculam și demonstram negru pe alb, cu cifre cu date și fapte, că victoria trebuie, nu poate să încunune decât stindardul verde al semi-lunii.

În miopia noastră nu vedeam, nu voiam să vedem semnele procesului de descompunere atât de înverdate ale Turciei: revolte interne, violențe și răsturnări de partide, asasinat politic și răscoalele mereu înoite ale Albaniei; nu vedeam putreziciunea morală, corupția administrației turcești, ravagiile spiritului de politicianism în mândra armată turcă; nu dădeam ascultare glasului stăruitor și elocvent al istoriei care, de 200 de ani, ne arată linia de evoluție mereu coboritoare a imperiului otoman; nu înțelegeam că, dela despresurarea Vienei încoace, oștile sultanului, pașalele Stambulului, nu au biruit aproape niciodată și totdeauna au pierdut câte o bucată de țară stăpânită de Turci. Am stat cuprinși în marginile strânte de o clipă a unei situații trecătoare și nu am găcit că istoria pregătește un nou act în desfășurarea tragediei otomane, sau, dacă vreți, un nou cântec în epopeea de înălțare și biruință a popoarelor tinere și sănătoase din Balcani.

Abea când biruințele balcanicilor ne-au desmetecit, vâlul care ne acoperea ochii s'a rupt și am zărit linia largă și sigură a marilor evoluții istorice. Am înțeles că aceea ce ni se părea un conflict trecător, o încăierare efemeră, a fost manifestarea unui mare principiu de viață al popoarelor. Ideia opresiunii naționale s'a ciocnit cu ideia libertății naționale. Dacă am fi consultat logica istoriei, de sigur am fi înțeles că în lupta asta, nu putea fi în-doios de partea cui va fi biruința.

Astăzi, privim lucrurile altfel. Am redobândit perspectiva exactă și am cules învățături, încurajări și un mare fond de optimism. Am înțeles, că în războaiele balcanice, fără să știm, era vorba și de noi, că pe câmpiile

Macedoniei, și Traciei se decidea și de noi, de principiul nostru de viață, de soarta și viitorul nostru însuș. Azi ne dăm seama că este și pentru noi un viitor, o biruință, și că ea nici nu poate fi departe. Am dobândit încredere în dreptatea cauzei ce reprezentăm, am pierdut orice îndoială în triumful ei final.

Un mare spor în moralul nostru, în dragostea noastră de luptă și în nădejdea noastră de biruință, iată rezultatul războaielor balcanice. Concepțiile noastre istorice, mentalitatea noastră politică au îndurat o modificare fundamentală. Acum un an încă, toate lucrurile ne păreau statornice și fixe, prinse în vraja unei imutabilități aproape eterne.

— Urmați utopii, încercați să luați cerul cu asalt, ne spuneau cei slabi de înger, cei răi și cei „chibzuiți” și „practici.”

Nimic nu ne mai pare azi fix și statornic, veșnic și imutabil. Totul se află în curgere, cum spune filosoful grec, totul e în prefacere continuă și neîntreruptă. Vai de formațiunile care încearcă să încremenească în forme rigide și invariabile. Vai de aceia cari se îndărătnicesc a-și crea iluzia statorniciei și a veșniciei. Ei rămân pe loc un timp, dar în cele din urmă, istoria îi silește să facă, dintr'un singur mare salt violent, prin revoluție, aceea ce alții au îndeplinit prin evoluție organică și lentă. Apele cari sunt oprite a se scurge picătură cu picătură, val cu val, în matca lor firească, rămân pe loc, dar se umflă și rup zăgazul. Și noi ne aflăm în fața unui zăgaz. Tot mai multe se adună valurile suferințelor și nedreptăților noastre, tot mai sus se ridică zăgazul legilor de coercițiune și de înăbușire. Să n'avem teamă: nu-l vor putea ridica vrășmașii noștri până acolo până unde furtuna patimelor dezlănțuite va ridica talazurile răzvrătirii noastre!

Să fim deci, nu liniștiți, dar siguri și senini, azi când un an se împlinește dela începutul războiului balcanic. Azi când privim în urmă, ni se pare că am trecut peste un munte înalt și neguros. Acum un an începeam să-l urcăm, înaintând plini de grije spre codrii lui întunecați și necunoscuți, acum îl coborâm, trudiți de drum, sfârșiți și dornici de odihnă, dar încărcăți cu impresii și perspective minunate. De câte ori în drum nu ni se păruse că am învins culmea și că am început, în sfârșit, să scăpăm de vale. Dar alte și alte vârfuri se ridicau, fără de veste, înaintea noastră, cerând să fie învinse. Și acum când ni se pare că, în sfârșit, coborâm în valea păcii — nu-i o nouă iluzie? — gândul ne este plin cu cele văzute. Am înțeles că valea în care coborâm nu poate fi, nici ea, lăcașul nostru statornic și sigur. Colo sus pe piscurile ce am trecut, prin negurile ce se rupeau, am întrezărit, în depărtare, alte înălțimi, un popor de munți, uriași întunecați ce ne așteaptă însă, pe cari trebuie să-i trecem dacă vrem, în sfârșit, să cucerim țara făgăduinții...

România și Evreii. Ziarul „Grossösterreich” din Viena ocupându-se de circulara „Societății americane pentru emanciparea Evreilor”, scrie următoarele:

„Articolul 41 al tratatului din Berlin prevede că deosebirea de religie nu pot fi un motiv de excludere dela cetățenia română. Dar România nu s'a obligat să încetățenească pe cei de altă origine. Circulara societății americane uită să arate că Evreii nu s'au bucurat niciodată de drepturi în România, căci au fost socotiți ca străini iar nu ca autohtoni căci au imigrat în secolul trecut.

ROMÂNIA S'A CONFORMAT ÎN TOTUL OBLIGAȚIUNILOR CE I-AU FOST IMPUSE DE TRATATUL DIN BERLIN ȘI NU SE SINCHISEȘTE DE CONGRESUL PE CARE-L PUNE LA CALE SOCIETATEA AMERICANĂ.

Situația guvernului austriac. Am anunțat ieri că conferința delegaților cehi și germani din Boemia, convocată la Viena, de primul ministru austriac, contele Stürggh, la expresa dorință a monarhului, în scopul împăcării ceho-germane, a fost zădărnicită încă înainte de a se întruni din cauza atitudinii delegaților germani, cari stăruiesc pentru excluderea guvernului Thun dela tratative. Contele Stürggh n'a împlinit dorința Germanilor, din care cauză aceștia au părăsit demonstrativ ieri seara Viena, plecând îndărăt în Boemia. Se vestește că principele Thun, pentru ca să facă posibilă împăcarea, își va da dimisia. Știrea aceasta însă până acum n'a fost confirmată la locurile competente. Rămâne deci, a doua eventualitate: căderea guvernului Stürggh. În 21 corent camera austriacă își începe sesiunea de toamnă și, deoarece toate partidele germane din Reichsrat s'au declarat solidare cu Germanii din Boemia, guvernul Stürggh nu va avea majoritatea necesară pentru ca să poată trece prin parlament reforma militară și celelalte proiecte de urgență.

Ieri după amiază s'au prezentat la contele Stürggh delegații marilor proprietari cehi în chestia împăcării, cari după o discuție mai lungă, s'au declarat aplicați a lua parte la tratative, exprimându-și totodată încrederea deplină în activitatea principelui Thun.

România zădărnicește o politică agresivă austro-sârbă. Cei cari au fost, poate, sceptici în privința importanței rolului pacificator al României în politica balcanică, proclamat cu tărie cu ocazia conferinței de pace dela București, încep să-și schimbe părerea. Cât se manifestă această influență, poate chiar indirect, se poate vedea din recentele încercări de împăcare austro-sârbă, care e dorită de ambele părți, dar la care nu se putea hotărî așa de ușor din cauza neîncrederii reciproce.

Dacă astăzi s'a rupt ghiata, meritul este în primul rând al României. În adevăr, de vre-o câteva zile se aude în cercurile diplomatice austriace că se poate da crezământ Serbiei, căci aceasta are astăzi ca singură cale de salvare prietenia română. Or, la Belgrad se știe că România nu e pentru o politică agresivă împotriva Austriei. Dacă Serbia perzistă într'o asemenea politică, riscă, deci, să-și înstrăineze concursul României în politica sa.

Pe de altă parte, la Belgrad, un înalt personaj guvernamental, a declarat următoarele:

Austria nu se poate gândi, ca în trecut, să ne poată sdrobi în toată clipa. Nu s'ar mai putea aceasta, astăzi, chiar dacă și-ar asigura neutralitatea marilor puteri, căci aceasta ar provoca o mare nemulțămire în România și Austria e nevoită să menajeze această țară. Astfel, și deoparte, și de alta, se simte greutatea Româ-

niel ca o piedecă la dispozițiunii agresive. Poate că atâta nu e de ajuns pentru a le împiedeca să fie rășboinice.

Iată o frumoasă mărturie despre utilitatea unei politici balcanice românești, în interesul tuturor în Europa.

*
„Veste tătarească”. („Tatarennachricht”) numește *Pester Lloyd* știrea adusă de *Românul*, că oligarhii maghiari ar fi lucrat la Viena împotriva împrumutului României, și spune, că nu s'a putut lucra împotriva unei cereri ce nu s'a făcut. Foarte bine, — atâta pagubă să fie. Voin însă, să lămurim pe talalul („Handlé"-ul) guvernelor ungurești ce va să zică *tatar*. „Tatarii” se numea la început un popor mongolic, de-un barbarism falmos; mai târziu, denumirea, s'a dat și Tunguzilor, Turcilor și tuturor popoarelor ural-altaice, deci și Ungurilor. Cavaleria ușoară turcească se numea „Tatarii”. Un astfel de tatar a adus la 1854 știrea despre căderea Sevastopolului, știre ce nu s'a adeverit și de atunci „veste tătarească” se chiamă o veste mincinoasă. Va să zică dictonul caracteriză chiar pe Mongoli, ale căror interese le apără cu atâta ardoare *Pester Lloyd*. Să nu ne confundăm, deci, stimabililor, cu tătaruții dela hirlapurile voastre ural-altaice! noi — știți bine — suntem de altă vîță, nobili prin naștere, și prin cele mai scumpe tradiții ale omenirii, nu prin decrete cumpărate....

*
Reluarea tratatelor în chestia croată. Primul ministru contele Tisza la propunerea baronului Skerlec — după cum se anunță din Budapesta — s'a hotărât să asculte direct părerile bărbaților politici croați unioniști asupra situației din Croația. Pînă acum contele Tisza a ascultat părerile mai multor bărbați politici, din diferite partide croate. Se afirmă că baronul Tomasić ar fi încercat, cu prilejul audienței sale de ieri la contele Tisza, să-l înduplece pe acesta pentru o rezolvire a crizei croate prin unirea elementelor unioniste, fiind aceasta unica soluție posibilă după părerea fostului ban al Croației. Despre coaliția croato-sârbă contele Tomasić s'ar fi exprimat, că nu e sinceră și urmărește numai tendințe radicale și separatiste.

Comisarul Skerlec va pleca în cursul săptămânii viitoare din Budapesta la Viena, unde probabil se va prezenta în audiență la M. Sa monarhul.

*
Situația în Bosnia. Se știe că situația politică nu e nici în Bosnia mai favorabilă decât în Ungaria și Austria. Străduințele guvernului bosniac de a-și înjgheba o majoritate în dieta provincială s'au dovedit pînă acum zădărnice. Se știe că mai cu seamă luptele confesionale dintre partide au făcut imposibilă activitatea dietei. Mai nou ministrul comun de finanțe, Bilinski, a început tratative cu conducătorii Sârbilor progresiști, Dimovici Danilo. Aceste tratative sunt de mare importanță, fiind aplicați a colabora cu partidul avocatului Dimovici și muzulmanii și partidele croate. Dimovici a prezentat pretențiunile partidului său în cadrul unui program, pe care ministrul Bilinski — după cum se anunță — e aplicat în principiu a-l implini.

Punctul de căptenie al acestui program e crearea unei legi electorale pe baza interconfesională, iar pentru guvernul bosniac să se stabilească aceeaș responsabilitate care o are guvernul croat. În legătură cu aceasta influința guvernelor austriac și ungar asupra legislației bosniace să fie micșorată. Din venitele vamale anuale să se întrebuițeze 3 milioane pentru necesitățile economice ale Bosniei. Ministrul Bilinski se va sfătui în acest scop cu guvernele austriac și ungar. El a pus în vedere și eventuale modificări în constituție, la dorința partidelor.

O convorbire cu d. Iorga.

III. D. Iorga despre chestia națională.

— *Dela trimisul nostru special.* —

București, în Octombrie.

Al treilea grup de chestiuni ce am adresat dlui Iorga privește problema Românilor din afară de regat. Este evident pentru oricine că după marile prefaceri ale anului trecut, problema asta nu mai poate fi indiferentă oamenilor politici ai Regatului român. Și această problemă preocupase pe d. Iorga încă mult înainte de a fi pusă în mod imperios în discuția publică prin evenimentele recente.

— Care este, după Dv., datoria României față de Români supuși altor state?

— Acum câțiva ani, spune d. Iorga, când presa de dincolo nu avea înțelegere pentru mișcarea naționalistă din România și înainte de constituirea ei într'un partid politic, am dat făgăduiala de a face ca statul român, în cazul când am putea înrăuri și noi asupra vieții sale, să-și îndeplinească față de Români neliberi o datorie de care nimeni, pe atunci, nu voia să știe.

Chestia școalelor din Ardeal.

— În Ungaria nu ni s'a recunoscut niciodată nici drepturi, nici școli naționale, ci numai confesionale. *Cu cât vom încerca să ridicăm acolo școala la o valoare națională, cu atât va fi atacată cu mai multă înverșunare și cu mai mult succes.*

Valoarea unei școli este în *tendința* ei și tocmai asta nu ni se permite. Strălucirea unor inteligențe individuale și dăruiri mari nu vor salva învățământul românesc în Ungaria, care și azi există numai de formă.

Dar o cultură națională nu vorbește numai prin graiul profesorilor, ci și prin cărți și prin contactul cultural. *Statul românesc e dator să mobilizeze imediat cultura românească, toată cultura până la ultimele ei rezerve, pentru a o arunca biruitoare împotriva încercării de desnaționalizare a Românilor.* Un singur milion pe an ar ajunge pentru ca, pe un drum sau pe altul, fiecare sat românesc din Ardeal, să fie ocupat de această cultură. Și acei cari ar fi învățat literile în școala ungurească ar recunoaște *ideia* îmbrăcată în aceleași litere, în cartea românească.

La fiecare școală din România, și mai ales la acele de fete, căci aici nu-i vorba de carieră, ar trebui creiate locuri de bursieri pentru școlare de dincolo. Fiecare an s'ar putea instrui sută de eleve, chemate a pregăti pe luptătorii de mâine.

Pentru ajutarea contactului cultural, cele mai largi ușurințe de transport și de găzduire ar trebui să permită elementului românesc să participe cât mai des la manifestările noastre de solidaritate națională, de ex. la serbările „Ligei Culturale”.

Lupta națională.

— Ce credeți despre eventualitatea unor concesiuni ungurești?

— Chiar dacă concesiuni ungurești s'ar produce, *ele nu vor avea decât valoarea unor concesiuni cari vin de aiurea decât dela puterea noastră.*

— *Momentan, o spun cu durere, adaugă d. Iorga, cele 3 jum. milioane de Români din Ungaria nu sunt în stare să enunțe cu sacrificiu — chiar cu ori ce sacrificiu — punctul lor de vedere în împrejurările de astăzi.*

Aici d. Iorga îmi povestește un epizod foarte interesant. În timpul tratatelor de pace dela București d. Iorga a vizitat pe primul-ministru grec d. Venizelos, creatorul Greciei mărite de azi.

— L'am întrebat ce a făcut ca să îndeplinească ceea ce doresc să realizez la români. Mi-a răspuns că puterea cu ajutorul căreia a săvârșit opera sa a fost trezirea sentimentului de conservare al poporului grecesc.

Ei bine, adaugă d. Iorga către mine, aștept să se pronunțe și la poporul românesc sentimentul de conservare a neamului.

Aromânii.

— Ce credeți că trebuie făcut, în situația de astăzi, în interesul macedonenilor?

— Dacă s'ar fi urmat politica macedoneană, propusă de mine, spune d. Iorga nu fără oarecare satisfacție, dacă am fi făcut pe Aromâni neatârnată de București, cred că ar fi rezistat mult mai bine în vârtejul evenimentelor din urmă. Până acuma macedonenii atârtau, ca niște figuri, de câte o ațșoară al cărei capăt era tras de unul sau celălalt din partidele noastre politice.

Trebuie să căutăm a întări, măcar acuma, cât mai mult pe Aromâni. Guvernul nostru a avut însă o politică cu totul lipsită de energie și unitate. El a trimis o comisiune compusă din mai mulți profesori macedoneni ca să cerșească dela Lukács László și dela alți prim-miniștri, drepturi pentru macedonenii.

Acuma, chiar, întreb ce se face pentru macedonenii? Imdeiat după încheierea păcii trebuiau luate măsuri pentru a-i organiza. Unde sunt însă episcopii și metropoliții de cari se vorbea că vor fi trimiși în Macedonia? Nu s'a făcut încă nimic în sensul organizării macedonenilor.

Și de ce nu s'a vorbit și până acuma de aromânii cari, și înainte de rășboiul balcanic, erau supuși Greciei, înțeleg pe Români din *Vlahia mare*?

În privința Aromânilor din Grecia se spune că nu avem nici un mijloc de coercitiune pentru a sili pe Greci ca să le respecte drepturile. Nu-i adevărat. Avem în țară un număr de o sută de mii de Greci, o sută de mii de ostatici, cu biserică, cu școli grecești, cari se găsesc la discreția noastră. Cu această armă în mână cred că se poate face ceva pentru Aromânii din Grecia.

Românii din ținutul Timocului.

— *Ce credeți că poate să facă România în interesul Românilor din valea Timocului?*

— Să întrebuițăm bunele noastre relații cu Sârbii, întemeind printre Români consulate și răspândind cartea românească, fără gânduri de anexare. Să aducem cât mai mulți din acești Români în țară, colonizându-i printre Bulgari.

În aceeaș ordine de idei d. Iorga se miră cum statul român nu a cerut și până acuma dreptul de a avea consuli în Austro-Ungaria, între Români din Ardeal și Bucovina. Ce rol mare ar putea să aibă un consul la Cernăuți, la Pesta, între studenții români de acolo și aiurea. Ar putea să organizeze expoziții românești de pictură, de etnografie, de artă decorativă și de costume românești. Ar putea să aibă în casa sa o vastă bibliotecă pusă întodeauna la dispoziția intelectualilor și studenților români. Cu acest chip consulatul ar fi între Români un puternic factor de combatere a culturii străine cutropitoare. Așa înțeleg, spune dsa, rolul consulatelor românești și între Români din Serbia unde chiar și prezența unui consul românesc este un factor care le amintește că peste Dunăre Români s'au constituit într'un stat național.

În timpul tratatelor pentru pacea dela București, continuă d. Iorga, s'a vorbit și de luarea Vidinului și a colțului dintre Dunăre și Serbia, locuit de Români. De asta însă nici vorbă nu poate fi. Ai jigni pe Sârbi. Și pe urmă, pentru apărarea lui, ar trebui să ții acolo în permanență cel puțin un corp de armată, care cu toate astea ar risca să fie aruncat în Dunăre de Bulgari, în ipoteza unui conflict cu ei.

Liga și Români neliberi.

Ultima chestiune pe care am pus-o dlui Iorga a fost dacă Liga culturală va continua acțiunea ei hotărâtă la congesul din Platra-Neamț, în interesul Românilor din Ardeal.

— Am plecat dela Ligă, spune d. Iorga, a-

vând convingerea că nu se poate face ceea ce mi-se pare absolut necesar a se face, în parte și din cauza nației la care nu găseam destul sprijin. O greșită educație a făcut din actuala generație din România o societate de egoiști leneși, inteligenți și ușuratici, cu cari e greu să pornești o acțiune stăruitoare.

M'am întors însă în credința că mai multe silinți din partea noastră ar putea duce la rezultate mai bune. Sunt gata să colaborez la acest rezultat după puteri.

Cu acest accent de împăcare și de făgăduială pentru viitor și-a încheiat declarațiile sale, atât de bogate și interesante, d. Iorga. Încărcat cu mai multe cărți de valoare cu cari d-sa totdeauna e darnic față cu noi ardelenii, am părăsit locuința dlui Iorga. Mie mi-se părea că e totuși mai prețioasă recolta ce o duceam de la d. Iorga nu pentru mine numai, ci pentru mii de cetitori din Ardeal cari de sigur îi vor fi recunoscători că i-a ridicat la înălțimea orientărilor și perspectivelor sale cuprinzătoare a tuturor chestiunilor și intereselor naționale.

Gh. Pădure.

Sobolanii. Ziarul „Budapesti Hirlap” reproduce azi un articol din „Deșteptarea” mercenarilor țiszași Mangra și — Arsenie dela Brașov. Cu cinismul propriu conștiințelor criminale, „Deșteptarea” prezintă triumfurile brutale ale puterii de stat asupra noastră drept tot atâtea dovezi de slăbiciune a partidului național românesc. În special triumful Hajdudorog-ului e înfățișat ca o oglindă a nepriceperii noastre politice. În firul raționamentului acestui perfid, ziarul magrist leagă insinuații și intrigi de o evidentă temerară. Astfel el insinuuă, că dl Maniu n'ar fi fost sincer în cuvântarea ce a rostit la congresul dela Alba-Iulia (29 Mai 1912) și că întregul d-sale rol a fost menit să abată atenția opiniei noastre publice dela atitudinea episcopatului nostru unit. Concluzia, — care poate să fie pe urma unui raționament atât de hibrid? O găsește ușor ori și cine — nu-i așa?: „Deșteptarea” concludă că a fost de prisos toată împotrivirea noastră în chestiunea erei episcopiei gr.-cat maghiare, — căci am împins pe cei înjugăți la carul maghiarismului dintr'o nenorocire în alta și mai mare.

Budapesti Hirlap pune acest articol — floare de deochiu, la ureche. De acum va putea să solicite chiar pe temelul unor vorbe pretinse românești o mai aprigă politică deucidere a noastră, și va putea să injure cu și mai multă temeritate pe Avram Iancu...

Dacă Hajdudorog-ul e triumful călăilor noștri politici, el e în același timp și un triumf al celor ce au fost și sunt toți atâția Iuda mizerabili ai cauzei românești. De asta una nu ne-am îndoit.

Dela consiliul român de miniștri. Ni se anunță din București: „Mercuri seara s'a ținut un consiliu de miniștri la ministerul de interne sub președinția dlui Al. Marghiloman, președinte de consiliu ad-interim.

Au participat toți dñii miniștri aflători în țară.

În acest consiliu s'a discutat numai asupra organizării Cadrilaterului, hotărându-se să se deschidă numeroase credite de care au nevoie diferitele departamente în vederea organizării serviciilor în regiunea anexată.

D. Take Ionescu a fost însărcinat să întocmească un proiect de buget pentru nevoile acestor servicii. Acest proiect va fi supus dlui ministru de finanțe pentru deschiderea creditului necesar. Asupra împrumutului nu s'a discutat în consiliu într-un cânt tratativele pentru încheierea lui continuă.

La începutul săptămânei viitoare se va ține un nou consiliu în care se vor lua măsuri definitive pentru organizarea provinciei anexate.

Stupiditate sau răutate?

Germania și relațiile dintre Austro-Ungaria și România

— Dela corespondentul nostru special. —

Viena, 16 Octombrie.

În articolul „Viena și Berlinul” am arătat în temelul informațiilor primite din sursa cea mai autentică, cum împăratul Germaniei și guvernul său a recunoscut marea importanță a regatului român în apropiatul Orient și cum conform acestei convingeri factorii de cădere ai imperiului german au căutat să facă relațiile cu România cât mai prietenești, străduind ca împrumutul român de 500 milioane franci să fie plasat în piața de bani a Germaniei. În urma tratativelor purtate sub egida și influința guvernului german banca germană „Diskont-Bank” a luat asupra sa finanțarea împrumutului, obținându-se condițiile cele mai favorabile posibile pentru România. Conducătorii politicei imperiului german sunt deplin convinși că e de cea mai mare importanță a sprijini România în misiunea ei în Balcani, în situația ei de putere dominantă în Orientul apropiat. Din cauza acestei împrejurări s'a ivit de sine un conflict între biroul de externe din Berlin și cel din Viena. Atitudinea contelui Berchtold și a slujbașilor săi maghiari irresponsabili a dovedit doar îndestul că ținta lor a fost să întunece cât numai pot prestigiul politic, câștigat de regatul român în cursul crizei balcanice și să jignească poporul român în sămțământul lui național. Acelaș șovinism maghiar care a iscodit ideea revizuirii a lucrat și împotriva contribuției Austro-Ungariei la împrumutul român și el a zădărnicit străduințele guvernului german depuse în această direcție.

Influința dușmană Românilor, a funcționarilor maghiari din ministerul de externe, cari se cred a fi instrumente ale guvernului ungar n'a putut zădărnici ca piața de bani din Germania să primească sarcina împrumutului român. În ura lor față de Români, acești funcționari au cutezat prin știri false, plasate în presă, să seducă opinia publică, afirmând că împrumutul român va fi contractat în Franța, într'un timp când contractul de împrumut se încheiasse deja în Berlin sub garanția guvernului german. Machinațiunile aceste au provocat o adevărată revoltă și ce mai mare indispoziție la Berlin. Cercurile politice din Berlin au hotărât a ridica protest la Viena împotriva acestui act neprietesc, privind ele menținerea unor relații bune și posibilitatea unei cooperări cu România, ca o parte integrantă în politica triplei alianțe. Menținându-și însă ministerul de externe din Viena politica sa de intrigi și pe mai departe, nu e mirare că curentul pornit împotriva triplei alianțe în România se va întări tot mai mult. În strânsă legătură cu aceasta e și oprimarea naționalităților din Ungaria, dintre cari Români au de suferit mai mult. O schimbare în această privință e condiția cea dintâi, ca între România și Austro-Ungaria relațiile bune să poată fi restabilite. Între Berlin și Viena vor avea loc în curând lămuririle necesare. **Corespondentul dvoastră a fost asigurat în forma cea mai hotărâtă, că aceste lămuriri vor avea loc cu prilejul iminentei vizite a împăratului Wilhelm la moștenitorul de tron, arhiducele Francisc Ferdinand în Koropist.**

Austriacus.

R. I. R. S.

II.

(Continuare.)*

2. „Să nu întreprindem nimic în contra curentelor vremii, care ne-au pus, în focarul atenției publice, nu atât de dragul nostru, cât mai mult din cauze „par excellence” politice”. O greșală enormă! Învățătorimea să nu se opună nici decum curentelor vremii? Nici atunci când știe, că acele curente sunt păgubitoare? Atunci ce propovăduiește învățătorimea? Să vedem ce fel de curente găsim azi în Sălăgiu? Adause personale pentru învățătorii cari propun cu mare zel limba maghiară; neglijarea limbii române în școală; tendințe de supremație a statului asupra școlilor confesionale; tendința izolării acestora față de „popi”; vânarea grației inspectorilor regesti — și alte curente de acestea ale vremii. Și învățătorimea să nu întreprindă nimic în contra acestor fel de curente ale vremii? Și încă din motivul invocat de dl Pocola, că adecă, învățătorimea a ajuns în focarul atenției publice din cauze „par excellence” politice (cum zice dsa)? Nu! Învățătorimea are misiunea sfântă de a sluji toate idealurile mari și de a se opune tuturor tendințelor destructive. Pentru aceasta are și îndreptățirea legală și datorită apostolică.

3. „Contraversele ce există între ordinea de drept existentă și între propunerile reuniunii sătmar-ugocene”. Ce vorbe mari cu cari se zăpăcește auditorul! Ce are a face „ordinea de drept existentă” cu uniformizarea învățământului, cu crearea unui post de inspector diecezan etc.?

Să vedem cum stăm cu „aspirațiile sufletului nostru”?

4. „Învățătorul și preotul să aibă pregătiri la acelaș nivel”, în care scop „să se înființeze seminarul pedagogic cu un număr de ani comuni, de unde vocațiunea ar ieși mai nesilită la iveală”.

Ori cine se va întreba: cum ajunge dl Pocola să ceară un astfel de lucru, care e în absolută contradicție cu starea de azi a lucrurilor, cu organizarea actuală a școlilor și cu dezvoltarea lor istorică? Răspunsul la această întrebare e următorul: dl Pocola vrea să zugrăvească caș verzi pe păreți și să arate cât de tare e în planuri mari. Aceasta îi e cu atât mai ușor cu cât planul acesta îl găsește cuvânt de cuvânt în cartea dlui S. Mehedinti „Către noua generație”, la pag. 101. În adevăr dl Mehedinti cere cuvânt de cuvânt ceea ce găsim la dl Pocola. Numai cât ceea ce se poate cere în România într'un articol de revistă, nu poate formula un conducător de reuniune învățătorescă din Ungaria, unde lucrurile au cu totul altă înfățișare. În România poate cere dl Mehedinti, care are și perspectiva de a ajunge ministru al instrucției publice, un lucru ca acesta, care acolo se și poate îndeplini, dar la noi așa ceva e absurd. Dl Pocola se vede, că nu știe cum se pregătește dincolo preotimea și învățătorimea, de aceea aplică tam-nesam lucrurile de acolo la stările dela noi. Apoi, în România se intră atât în școala normală (preparandie), cât și în seminar cu cinci clase primare, câtă vreme la noi, după organizarea actuală, care e în legătură cu dezvoltarea chestiunii, se intră în preparandie cu patru clase medii, iar în seminar cu examenul de maturitate!

Cum își închipuiește dl Pocola seminarul acesta pedagogic cu un număr de ani comuni? Așa ca preparanzii să fie maturizanti sau teologii să aibă numai patru clase, sau apoi atât preparanzii cât și teologii să intre în seminar cu 6 clase primare?

Și apoi încă ceva. Când cineva fixează aspirațiile sufletesti ale unei reuniuni, trebuie să arete: cum e decisă această reuniune să lupte pentru realizarea lor? L'as întreba pe dl Pocola: cum vrea dsa să lupte pentru realizarea acestui lucru? Altfel ce rost are să asterni pe hârtie lucruri, despre cari ești convins dinainte că nu se vor realiza niciodată? De vorbe goale ne arde azi?

Tot atât de absurd e dl Pocola, când sub p. 4 cere ca preoții și învățătorii să aibă „acelaș salariu, cu oficialii de stat”.

De unde o fi luat dsa ideea asta bizară, pe care nici nu o poți lua în serios? Aspirații logice sunt acestea?

Dar să vedem mai departe.

5. „Autonomie, ca să fim lăsați a lucra liberi într'o singură direcție a viitorului neamului și patriei, cu probleme atât de grele”. Adecă cum?

*) Vezi numărul nostru trecut.

Autonomie în înțelesul ca învățătorul confesional să nu mai aibă nimic de a face cu protopopul și cu consistorul? Asta e ca și când un bălat de 12 ani ar pretinde autonomie față de părinții săi, ca să poată fuma nejenat, și să poată face sub toate raporturile ce-i trăznește prin cap. Aș mai fi înțeles ca dl Pocola să fi cerut un astfel de lucru acum 10 ani, când în fruntea bisericii stetea Szabó, și când din partea guvernului presiunea era cu mult mai neînsemnată decât azi. Dar să ceară o astfel de absurditate astăzi, când dieceza e în pragul unei vieți nouă prin venirea la cârmă a Il. Sale Dr. Vasile Hossu și când Ungurii ne martirizează pe teren cultural cum vor, — asta e ceva din cale afară de simptomatic.

Și cum „să fie lăsați liberi să lucreze într-o singură direcțiune a viitorului neamului și patriei”? Să zicem că învățătorimea din Sălagiu lucrează bine în această direcție. Doar nu-și vor închipui că numai ei lucrează bine în această direcție? Vor mai fi și preoții și consistorialiști, va mai fi și presa și „Asociațiunea”, care lucrează bine. A cere în vremuri ca ale noastre, când se vorbește atât de mult despre unirea puterilor, despre cooperare, a cere, zic, o autonomie în înțelesul acela ca să fii lăsat să-ți faci de cap, e un lucru care nu poate încăpea în mintea unui om sănătos.

Să explic însă cum ajunge dl Pocola la „autonomie”. Dsa nu o ia din vre-o necesitate curentă, ci o ia tot din cartea dlui Mehedinti, unde ea are iarăș un înțeles cu totul deosebit. Dl Mehedinti cere o „autonomie a corpului didactic” față de „influența agitațiilor politice”, în înțelesul ca să nu mai ajungă inspectori etc. oameni cari au a face cu politica în prima linie, iar nu cu școala (pg. 104). — Ce plagiat neinteligent, dle Pocola!

6. „Inaintarea învățătorului la directorat și revizorat cu onorarul recerut”. Sunt sigur că nici un singur învățător din Sălagiu nu înțelege ce se cuprinde în aceste cuvinte. Și nu înțelege fiindcă nici nu se poate scoate vre-un înțeles din ele. Ce fel de inaintare la directorat dorește dl Pocola? În școlile noastre confesionale director e preotul. Ei, cum să înainteze la directorat învățătorul în școlile noastre, cari, aproape toate, sunt și așa școale cu câte un singur învățător? Și la care „revizorat” să fie înaintat învățătorul? Căci dl Pocola e contra creierii unui post de revizor școlar diecezan, sub cuvânt că asupra acestei chestiuni dispune guvernul țării „în mod discreționar”. Așadară nu e vorba de inaintarea învățătorilor noștri la revizorat confesional, ci la revizorat de stat! Iată deci „aspirațiunile” noastre sufletești!

Și iar se poate întreba cineva: cum ajunge d. Pocola la astfel de lucruri? Răspunsul e iarăș foarte lesne de dat. D. P. a deschis cartea d-lui Mehedinti la pag. 104 și a luat de acolo lucruri cari sunt potrivite în România, unde directorul școlii nu e preotul, ci unul dintre învățători, care însă trebuie să dea examen special pentru a putea ajunge diriginte și unde nu protopopii sunt revizori, ci învățătorii înaintați. Iată cum cugetă dl Pocola și cum aplică dsa ceea ce ia dela alții!

Acesta este dl Pocola, viceprezidentul și conducătorul reuniunii învățătorilor români sălăgeni, cel care afirmă că din „aspirațiunile noastre sufletești nu lăsăm nici o iotă”, pentru ca, îndată după aceea, să aștearnă pe hârtie monstruozițiile cuprinse în p. 2 al „Moțiunii” primite de adunarea generală. Acest punct constituie culmea greșelilor dlui Pocola și a reuniunii întregi și el constituie o adevărată tradare a învățământului și a drepturilor bisericii ca susținătoare de școală. Câtă ignoranță trebuie pentru ca să poți vorbi despre lucrurile acestea într-o formă în care ar vorbi cel mai șchiat subinspector! De unde o fi învățat dl Pocola neadevărul, că „legea dela 1907 dă în chestii didactice și disciplinare drept de dispunere, iar autoritățile noastre bisericesti le aduce în această privință în raport de dependență față cu autoritatea supraveghetoare, care, în cazuri singurate poate în mod direct să-și ducă voința la împlinire dacă ar simți opunere”? O astfel de lașitate nu s'a mai pomenit nici la cel mai uitat de sine învățător.

Să vedem, în adevăr, cum stă lucrul acesta dela 1907 incoace.

Bisericile, ca susținătoare de școală, au avut până la 1907 o autonomie foarte puțin limitată, ceea ce era spre binele învățământului în cea mai mare parte. Când se discuta în parlamentul țării proiectul lui Apponyi deputații naționaliști i-au adus acestuia învinuirea, că prin proiectul său nimicește autonomia bisericilor. Atunci spre justi-

fiere a spus contele Apponyi următoarele cuvinte, cari se găsesc în Jurnalul dlelei (Országgyűlési értesítő, 13 Aprilie 1907, pag. 12): „Hát most mi marad abból a nagy autonómiaellenes vádból? A tanítás egész irányítása, a tanítás jellegének meghatározása, a jellemképezés, a nevelés vezetése, a tanítónak alkalmazása, a tanító feletti fegyelmi hatalom négyötödében: ez mind, szóval minden a mi az iskolának munkájához tartozik, marad az iskolafentartó kezében; az állam kezében pedig csak annyi van, hogy az állam és nemzeti szempontok érvényesítését feltétlenül biztosítsa, de ezekben is csak akkor járjon el saját közgei útján, ha az iskolafentartó ezt a kötelezőségeit elhanyagolja”.

În fața acestor cuvinte ale urzitorului legii dela 1907 ce valoare mai au băgănelile de tradare ale nenorocitului domn Pocola? Nefericit adaos personal, multe ne mai aduci pe cap, multe minți mai slutești și multe caractere mai corupi! Să poată ajunge conducătorul celor peste o sută de învățători români din Sălagiu să afirme, că biserica noastră nu mai are nici un drept asupra instrucției și educației și că nu mai are nici măcar dreptul de a pune un inspector confesional peste școlile sale! Cum se poate explica oare faptul, că d. Pocola, care știe plagia atât de fidel de prin cărțile din alte țări, nu știe că arhidiieceza ortodoxă din Transilvania are deja de doi ani un post de inspector special al învățământului primar, că dieceza ortodoxă a Aradului a hotărât de un an de zile sistematizarea unui astfel de post pentru care a și publicat concurs și în care a și ales în vara aceasta un „revizor școlar”, și că celelalte dieceze, inclusiv arhidiieceza Blajului, stau și ele în preajma sistematizării câte unui astfel de post? Numai un iresponsabil poate afirma, că postul de inspector confesional nu e absolut necesar și că nu e posibil de creat, din cauza guvernului, care în acest punct n'are nici un drept de amestec.

Ignoranța dlui Pocola, unită cu cea mai patentă grandomanie se vede din aerele ce-și dă, când combate propunerile sătmar-ugocenilor cu „pedagogia științifică”. N'am văzut o zăpăceală mai mare decât în această combatere, care ascunde în sine și o tradare destul de transparentă a învățământului confesional românesc. Cetiți, vă rog, încă odată punctul h) și vă întrebați, dacă se poate găsi vre-o deosebire între conducătorul învățămîntului român sălăgen și între un francmason de cea mai veritabilă specie? Așa n'a mai vorbit nici un învățător, care se pretinde român. Va să zică, atunci când se face constatarea, că dela 1907 incoace învățămîntul neglijă limba română și vânează după merite”, dta, învățător român și conducător de învățămînt răspunzi fără nici o sînchisire, că „școala nouă (probabil inaugurată de dta și de Ille și Bóczán) are un ideal uman-moral”!

Curat povestea cu „baba surdă”.

Lupta în comitate.

Congregația dela Diclosânmătin.

— Raport special. —

D. Sânmărtin, 16 Octombrie.

În congreagația de astăzi a comitatului Târnăva-mică, Români prezenti au îndreptat atacuri înverșunate și temeinice împotriva administrației aziatice, care bântuie în comitat. Au înșirat un pomelnic de volnicii ale organelor administrative. Fișpanul amenința în repetite rânduri pe vorbitorii români, că le ia cuvântul.

A făcut o deosebire de penibilă impresie asupra celor prezenti pasagiul vorbirii dlui Romul Boila, care a cerut dela factorii competenți socoteală pentru iregularitățile financiare ce s'au dovedit în sarcina primarului orașului Sânmărtin. S'au îngrozit chiar și cei mai incarnați dușmani ai noștri, auzind despre cazuri, cum, de pildă un Român a fost pedepsit cu 504 cor. pentru că a împușcat un iepure în pădurea unui domn mare; apoi, că alt „valah” a primit 44 zile temniță, ca pedeapsă pentru transgresiunea, că găștile acuzatului au intrat în grădina altui nemeș ilustru.

Avocatul Alexandru Morariu a descris în culori vii pe nemeșii acela, cari în timpul mai nou, la congresul agronomic din Cluj, au pornit o acțiune mare „patriotică” împotriva pretensei politice de posesiune a Românilor de a cumpăra moșiile nemeșilor ruinați.

Deputatul guvernamental Izekutz Gyözö, atacă într-o cuvântare lungă băncile săsești și românești, „Albina” și „Genossenschaftbank”-ul din Ibașfalău, cerând dela congregație să sprijinească numai banca ungurească.

Văzând aceasta membrul român, d. Dr. Romul Boila, s'a ridicat din nou și luând în apărare băncile noastre, arată că pe ce baze solide și în ce mâni pricepute e depusă conducerea „Albinii”, cerând ca banii publici să fie depuși și la „Albina”. Congregația, firește, a respins rugărea aceasta. Cor.

Meditări despre Aurel Vlaicu.

A trecut o lună de când scumpul nostru prieten Aurel Vlaicu a căzut jertfă artei sale periculoase, căzând la Cămpina, în sborul său spre locul lui natal, cu aeroplanul Vlaicu II din cauze neprevăzute și încă nu destul de lămurite, astfel încât a rămas mort.

Intreg poporul românesc a fost cuprins de o profundă jale, care nici astăzi nu s'a micșorat și-și află expresia ei fidelă în dorința generală de a se ridica în mai multe locuri semne vizibile în memoria lui.

Deși noi — „frații lui din Ardeal” îl reclamăm pe Vlaicu ca „al nostru”, ne aplecăm înaintea dorinței generale a obștei românești și recunoaștem ca îndreptățită dorința, ca el să fie privit de „Vlaicu al nostru” a „tuturor Românilor” fără considerație la granțele politice.

Sunt între oamenii noștri sceptici, iar între străini mulți răuvoitori ai neamului nostru, cari întreabă: merită oare Aurel Vlaicu sărbătorirea aceasta mare a unui popor întreg?

În următoarele voim să înșirăm unele observări ale noastre cu scopul de a contribui încâtva la clarificarea întrebării susamintite.

În vara anului 1912, înaintea sborurilor săvârșite pe câmpul dela Aspern au fost expuse în Rotunda Praterului din Viena peste 40 de aeroplane de diferite construcțiuni din întreaga Europă, între cari și aeroplanul „Vlaicu II”.

Se înțelege de sine, că membrii coloniei române, cât și alți Români din străinătate se opeau cu predilecție la acest aeroplan și ascultau cu plăcere explicațiile convingătoare, pline de temperament totodată simple și naturale a genialului constructor.

Arhiduci, profesori de tehnică și ofițeri superiori se interesau mult de cel mai mic și cel mai ușor aparat dintre toate cele expuse.

Toți cari am comparat aeroplanele din Rotundă, am constatat, cu certitudine, că aeroplanul „Vlaicu II” se deosebește esențial de celelalte, atât prin punerea punctului de gravitațiune sub axă și întrebuintarea de 2 elice, cât și prin compunerea de tot originală a pânzelor de cârmă de dinainte și de dindărăt.

Toți privitorii au fost convinși că stau înaintea unui aeroplan original, care nu s'a construit după formele celorlalte aeroplane existente, ci este produsul unui creier genial, care numai din propria schintee dumezească și-a făurit opera sa.

Sunt mulți, cari admirau în Aurel Vlaicu pilotul îndrăsnit, care cu aeroplanul propriu a câștigat pe câmpia dela Aspern lauri neperituri, întrecând în formarea cercurilor, aterisarea bruscă, cât și svărlirea de bombe pe chiar și cei mai iscușiți piloți francezi; alții admirau sborurile succese din orașele Ardealului și Bucovinei, sborurile dela Cotroceni și peste capitala Țării, cât și sborurile pe câmpurile de operațiune din Bulgaria, prin cari a făcut servicii bune armatei române, pentru cari a fost decorat cu medalia „Virtutea militară”.

Nu mai puțin de admirat e hotărîrea lui Aurel Vlaicu dietată în prima linie de nemărginita lui iubire față de neamul său de a sbura peste Carpați la festivitățile „Astreii”, cari s'au ținut în Orăștie, în apropierea locului său natal, prin ce a dorit să realizeze o idee sublimă, care acum câștigă tot mai mulți aderenți în sânul poporului român.

Aceasta „idee” l-a îndemnat irezistibil să execute cât de cu grabă sborul peste Carpați cu vechiul său aeroplan, până când părțile nouilor aeroplane „Vlaicu III” așteptau impacient mâna „maestrului”, care în scurt timp avea să le însuflească și să le conducă la și mai mare glorie, ridicând și mai strălucitor nimbul neamului românesc.

Involuntar ni se impune întrebarea că nu a fost oare posibil să sfârșească Vlaicu mai de timpuriu compunerea aeroplanelor „Vlaicu III”? Tot așa ne întrebăm că în caz dacă ar fi încercat Vlaicu trecerea Carpaților cu unul din aeroplanele noi, oare nu s'ar fi evitat stângerea prematură a idolului nostru național?

Aceste sunt întrebări ipotetice la care nu se poate răspunde hotărât, dar mulți prieteni și admiratori sinceri de repetiții i-au spus:

„Vlaicule, lasă ambiția prea mare de-a-ți câștiga „lauri ca pilot, uită că avem zeci, ba în caz de lipsă și sute de piloți îndrăzneți, militari și civili, cari cu curaj și istețime își expun viața pentru strălucirea numelui românesc; noi nu voim să te prea expui ca „pilot, noi dorim să te vedem în un „atelier” bine aranjat, încunjurat de o pleiadă de ingineri însuflețiți, dispunând de mecanici isușiți, în mijlocul cărora să „te frământă în perfecționarea ideilor tale, folosindu-te de „schintea divină” care a plantat-o Dumnezeu în „creerii tăi, spre gloria și folosul mult iubitelui tău „popor românesc!”

Știm că și Vlaicu aceasta a dorit și în speranța realizării acestei speranțe a respins ori a trăgănat primirea multor oferte favorabile, făcute din diferite părți „străine”, căci pentru el a fost hotărât să-și pună produsele lucrărilor sale în prima linie, în serviciul neamului românesc.

Noi suntem de părere că rezultatele lucrărilor sale săvârșite numai din intelectul propriu și cu mijloace modeste, ne îndreptățește a presupune că, dispunând de un „atelier” bogat, provăzută cu toate cele de lipsă, Aurel Vlaicu ar fi produs încă multe alte invențiuni cari ar fi adus neamului nostru foloase neprețuite și ar fi contribuit mult la ridicarea prestigiului poporului român în ochii popoarelor culte.

Nu știm cari au fost motivele și greutățile ivite, cari au zădărnicit realizarea unei dorințe așa simple și naturale, ba și ușor de realizat, prin ce România ar fi fost în fericita poziție de a-și creia o flotă aeriană fără a depinde de grația constructorilor străini.

Intr'unul din Nr.-ii „Românului” din 1912 am schițat în articolul „Vlaicu III” aproximativ, de câte aeroplane ar avea lipsă armata română.

În legătură cu cele înșirate ne permitem a întreba: „ar fi avut oare Aurel Vlaicu timp să se smulgă din atmosfera laborioasă a unui astfel de „atelier”, ca să umble după „lauri de pilotaj?”

Creдем că nu vom păcătuți în contra pietății datorite prietenului nostru, — care însuși a aderat la un cuvânt sincer — dacă amintim de imputările făcute iei-colo, că Vlaicu ar fi greșit câte odată în contra tonului obicinuit în „societate”, ce ar fi avut urmarea că i s'a îngreunat mult realizarea dorințelor sale. Noi repetăm aceea ce am spus adeseori, discutând cu prieteni chestia aceasta, că avem destui oameni de curte, cari se uzează în mod perfect de tonul de curte, noi însă nu voim să vedem în Vlaicu omul cu maniere de curte, ci voim să vedem în el omul genial, pe care îl admirăm așa cum este, și pe care nu l-am îndemna să se schimbe, perzându-și originalitatea proprie oamenilor geniali — care originalitate ne-a dovedit-o deseori tuturor cari am avut fericirea de-a comunica mai des și mai intim cu el: haz și plăcere nespūsă, a cărei reproducere însă cade afară de ramul îngust al acestui articol.

Toate meritele și însușirile amintite formează însă numai un corolar a portretului splendid al iubitelui nostru prieten Aurel Vlaicu.

În ochii lumii mari s'a înălțat Vlaicu ca „constructor” prin concepția și executarea genială a aeroplanului său original, care incontestabil a fost produsul unui creier genial, și care numai prin „propria schintea divină” s'a făurit, prin care nouă Românilor, ni-a devenit „Vlaicu al nostru” drag și neuitat, deosebit pentru aceea că toate produsele genialității sale le-a scaldat în razele strălucitoare a nemărginitei iubiri de neam.

Aceste vor fi fost motivele cari au determinat un popor de 15 milioane să aducă verdictul că: „Aurel Vlaicu merită să fie sărbătorit de întreaga suflare românească!”

13 Octombrie 1913.

S.....n.

Inmormântarea sub-locotenentului aviator Negel.

București, 16 Oct.

Ieri, Mercuri, după amiază la orele 2 și jum. a avut loc inmormântarea regretatului sub-locot. aviator George Negel, victima accidentului dela Târgoviște.

Corpul nefericitului aviator se afla depus în capela spitalului militar „Regina Elisabeta”, unde s'au depus numeroase coroane din partea amicilor și cunoscuților defunctului ofițer.

Au depus coroane: o frumoasă jerbă de flori naturale trimisă de M. M. L. L. regele Carol și regina Elisabeta, o frumoasă coroană din partea dlui inginer Assan, apoi din partea camarazilor de clasă, a ofițerilor școlii de aviație, din partea ministerului de război, M. Marinescu, Tenis club, general Coandă, dnele Zulvia și N. Negel, Mircea și Lucia Leca, Petru, Iancu, Alice și Elise Negel, familiile Siefert și Trandafirescu, Maria Lizeta și Dr. Negel, „Liga națională aeriană”, principele V. Bibescu etc. etc.

Serviciul funebru.

La orele 2 și un sfert se începe serviciul funebru oficiat de episcopul Dionisie al Buzăului, înconjurat de preotul Vlădescu, confesorul garnizoanei și de numeroși preoți și diaconi.

Asistența.

Au asistat la această tristă solemnitate afară de membrii familiei dnii generali: Văleanu secretarul general al ministerului de război, general Coandă, general Boteanu comandantul Cetății București, locotenent-colonel Mihail, Assan, prințul Bibescu, D. Moruzi, prefectul poliției Capitalei, căpitan Capșa, locot. Protopopescu, locot. Șerban Cantacuzino, inginer Panait secretarul general al ministerului de lucrări publice, G. Lascar, secretarul general al ministerului de culte, colonel Soltis, căpitan Fotescu, aviatorii locotenenti: Alex. Popescu, Mavrodi, Atanasie, Enescu, Scarlat Ștefănescu etc., inginer G. Magnani, Silvișteanu, Al. Sturza, inginer Ivănescu, Zaharia Bârsan, El. Ruban, Dr. Mavcovei etc.

Curtea regală a fost reprezentată prin d. colonel Costescu.

Discursurile dlor general Boteanu și colonel Mihail.

După terminarea sfinteii slujbe, d. general Boteanu s'a apropiat de sicriul în care se afla corpul neînsuflețit al sublocot. aviator Negel, și a rostit o inimoasă și înălțătoare cuvântare prin care a deplâns tragicul sfârșit al nefericitului ofițer și a arătat marea pierdere pe care o simte aviațiunea la noi, prin moartea tânărului ofițer.

D. general Boteanu își termină cuvântarea spunând:

„Iubite camarade, M. S. regele te-a decorat cu „Virtutea Militară”, pentru curajul și vitejia ta, de care ai dat dovadă tot timpul cât ai servit armata română.”

Și d. general Boteanu, vădit emoționat, se apropie de corpul neînsuflețit al sub-locot. Negel și îi pune pe tunică semnul vitejiei și mândriei ostășești.

D. colonel Mihail, directorul școlii de aviație militară, spune:

„Moartea sublocotenentului Negel o regretă toată armata română. El a fost unul din cei mai buni camarazi și ofițer. În tot timpul cât a servit aviația a dat dovadă de îndrăsneala și curajul său, astfel că în ultimul timp el era desemnat să construiască și să piloteze aparatul nefericitului Vlaicu.”

Cortegiul.

După terminarea acestor două calde cuvântări carul mortuar militar tras de șase cai, a fost adus în curtea spitalului militar. Delegații regimentelor din capitală, au fost așezați pe o parte și alta a capelei militare. Sicriul, în care se afla corpul neînsuflețit al lui Negel, a fost ridicat de mai mulți ofițeri ai școlii de aviație și ai Ligei aeriene, și de mai mulți amici ai defunctului și depus în carul mortuar.

Muzica militară a început să cânte marșul funebru, în timp ce toată lumea se descoperca. Momentul era din cele mai dureroase. Pe fețele tuturor se vedea jalea pentru pierderea lui Negel. Foarte mulți au început să plângă.

Cortegiul s' format apoi în ordinea următoare:

Un pluton din reg. de escortă; carul cu coroane, corul, preoții; urmau apoi dnii locotenenti Enescu și Ștefănescu, cari purtau pernele cu decorații, dricul militar, înconjurat de toți ofițerii aviatori ai școlii de aviație dela Cotroceni, și de camarazii din reg. 9 roșiori.

Cordoanele erau purtate de șase ofițeri aviatori.

După dric venea colonelul Negel, tatăl sublocotenentului Negel, apoi fratele său, precum și dnii generali Văleanu, Boteanu, Coanda, Socec și foarte mulți ofițeri superiori și inferiori, precum și o mare mulțime de oameni.

Onorurile militare.

Onorurile militare au fost date de: două plutoane călări din reg. 9 roșiori; un pluton din bat. de specialitate, ofițeri dela școala de aviație.

Au trimis câte o delegație compusă din 1 căpitan, 1 locot. și 1 sublocotenent: reg. 6 Mihai Viteazul, reg. 2 artilerie, reg. 4 roșiori, reg. 9 roșiori, reg. 3 călărăși, bat. 1 de cetate, bat. 2 pioneri, regimentele 2 și 6 de vânători și dela jandarmii pedestri au fost 1 plutonier și opt soldați cari au mers pe flancuri.

Parada a fost comandată de d. căpitan Paraschivescu.

Dela capela spitalului militar, cortegiul a parcurs stradele Francmasonă, Popa-Tatu, Știrbej Vodă, calea Victoriei, strada Carol, calea Șerban-Vodă, până la cimitirul militar Bellu.

Regimentul 9 roșiori, de unde făcea parte nefericitul aviator, a trimis calul decedatului aviator cu harnașamentul.

În timpul când cortegiul parcurgea drumul, spre cimitir, ca un suprem și ultim omagiu, dnii căpitani Popovici cu un biplan „Tractor-Coandă” și d. Krey cu aparatul „Taube” au făcut mai multe sboruri și au aruncat flori deasupra carului mortuar.

La cimitirul militar.

În fața cimitirului militar se aflau mii de oameni, cari așteptau sosirea cortegiului.

Sicriul a fost ridicat de mai mulți ofițeri aviatori, și purtat pe umeri până la locul de veci unde episcopul Dionisie a oficiat serviciul funebru.

În urmă sicriul cu corpul neînsuflețit al regretatului Negel a fost depus, în mijlocul jalei generale, în cavoul în care a fost inmormântat și regretatul Aurel Vlaicu.

În momentul când corpul defunctului ofițer a fost coborât în groapă, soldații regimentului 9 roșiori, din care sublocotenentul Negel făcea parte, au tras două salve, anunțând sfârșitul acestei dureroase ceremonii.

Astfel s'a făcut inmormântarea lui Negel, a treia victimă a aviației române.

Coresp.

Aviz abonatiilor noștri.

Rugăm pe stimatele noastre abonați să nu uite a-și plăti fără amânare restanțele pe cvartalul trecut și să ne trimită totodată și abonamentul pe noul cvartal, înainte. Să-și aducă aminte de marele scop ce sprijinesc abonând acest ziar și să ție seamă de enormele piedeci materiale cu cari se tot luptă încă presa românească. Cu întoarcerea poștei așteptăm să ni se trimită toate restanțele, precum și abonamentul pentru noul cvartal Octombrie—Decembrie. În caz contrar ziarul nu li se va mai trimite.

ADMINISTRAȚIA.

Cronica externă.

Franța și Spania. Cordialitatea toașturilor rostite pe bordul vasului „Diderot” de regele Spaniei și de președintele republicii franceze înconjoară de o atmosferă de simpatie textul diplomatic, care servește de comunicat și pe care-l reproducem:

„Convorbirile cari au avut loc între contele Romanones, d. Lopez Munoz și d. Pichon și cari s'au referit la toate chestiile de ordin politic, economice și comercial interesând Franța și Spania au permis constatarea unei perfecte concordante de vederi între reprezentanții celor două țări.

Politica lor în Africa și în Europa se dezvoltă urmând principiile stabilite în acordurile din 1904, 1907 și 1912 și se inspiră pe zi ce trece, mai mult, din sentimentele de înțelegere și de prietenie cordială cari răspund intereselor, aspirațiilor și nevoilor ambelor popoare. Aceste principii își vor găsi aplicația lor, foarte naturală tot așa de bine în politica generală a guvernelor din Paris și Madrid ca și în chestiile speciale cari sunt legate de opera ce îndeplinesc în Maroc”.

Amieciția franco-spaniolă e un lucru ce n'are încă nume. „Buna înțelegere din ce în ce mai cordială”, i-a spus regele Alfons la Madrid; „înțelegere deja cordială”, a adăugat în toaștul său pe vasul „Diderot”, „misiune pacifică” a spus d. Poincaré. Dar acest acord care după expresia comunicatului există „în sentimentele” și „în voința” celor două guverne e acum pe cale de realizare. Acest acord va exista în realitate când negocierile cari durează de mai multe luni cu multă prudență se vor sfârși cu bine.

Numele grupului amical format de Spania, Franța, Anglia și Rusia va fi de „Tripla înțelegere din Occident” și rolul său va fi de a menține echilibrul azi atât de amenințat în Mediterana.

Caracterul naval al recepției de pe „Diderot”, aluziile făcute de d. Poincaré la adresa „bravilor ofițeri și a valoroșilor soldați ai marinei spaniole” la a ofițerilor și marinarilor francezi „fericiți de a fraterniza cu camarazii lor spanioli și englezi”; cum și eu privire la Mediterana despre care „Spania și Franța înțeleg mai bine comunitatea intereselor lor și prețioasele avantaje a uniunii lor pacifice”; locul pe care-l ia în răspunsul regelui Spaniei marea Mediterană și „interesele permanente” pe cari ea le reamintește; omagiul adresat în acest răspuns Angliei și lui Eduard al VII-lea; și mai ales telegrama semnată „Alfonso, Poincaré” care a fost trimisă lui George al V-lea, totul concurează să precizeze acest scop al echilibrului mediteranean.

S'ar putea adăoga acest detaliu destul de isbitor: la Madrid, d. Poincaré n'a văzut decât trei batalioane de infanterie spaniolă, în timp ce la Cartagena a trecut în revistă aproape întreaga flotă a Spaniei.

Va fi în Irlanda războiul civil? Câte desordine, răscoale și revolte nu s'au produs în Irlanda, pentru ca această nenorocită țară să-și poată câștiga autonomia; cât n'a luptat ea pentru acel „Home rule”, care trebuia să dea satisfacție spiritului de independență al irlandezului... și totuși, în momentul când autonomia irlandeză e gata să se înlăptuiască, irlandezii se pregătesc de un adevărat război pentru a împiedeca votarea „Home ruleului”.

De ce această opoziție unei legi, pe care ei înșiși o consideră ca salvatoare? Iată de ce?

În Irlanda există o minoritate foarte puternică de anglo-saxoni, cărora li s'a dat numele de unioniști, în urma unirei oficiale a Irlandei cu Marea Britanie, pentru a-i deosebi de adversarii acestei uniri, irlandezii sadea, cari au primit atunci calificativul de naționaliști. Această minoritate locuiește în provincia Ulster, cea mai întinsă și bogată dintre cele patru provincii cari compun Irlanda și focarul de opoziție împotriva legii de interes curat irlandez care se chiamă „Home rule” este în Ulster. Avem, deci, două curente în Irlanda: naționalist, format de irlandezii adevărați, cari, sunt plini de entuziasm pentru libertatea cucerită și unionist sau „orangist”, format din anglo-saxoni, cari se tem că vor fi deposedați de situația lor privilegiată și că vor avea de îndurat foarte mult în desvoltarea lor religioasă, ei fiind protestanți și în Irlanda politică și religia confundându-se într-o legătură foarte strânsă.

Unioniștii, având sprijinul șefilor opoziției parlamentare din Anglia, au întreprins în Ulster o campanie de împotrivire la autonomia irlandeză și au mobilizat o adevărată armată, în scopul de a proclama insurecția, războiul civil în ziua promulgării „Home ruleului”.

Atitudinea intransigentă a orangiștilor a provocat o mare îndârjire printre naționaliști, cari la rândul lor sunt hotărâți să deschidă o campanie violentă pentru a zădărnici acțiunea unioniștilor. De obicei, în Irlanda, însă, aceste campanii nu pot merge fără de ciocniri și acum vre-o două luni s'au și produs desordine între aceste două tabere la Belfort, la Londonderry și cam peste tot locul în Ulster.

Se înțelege, deci, cât e de gravă situația și la ce complicații poate da ea loc. Totuși, guvernul nu pare intimidat. Asquith, primul ministru englez, a făcut de curând o declarație cam echivocă, din care reeșea însă că el nu crede că unioniștii vor merge până la capăt cu rezistența lor, deoarece, cum ei sunt susținuți de oameni ca Lansdowne, Bonar Law și Balfour, i-ar compromite pe aceștia într-o acțiune, care, din punct de vedere legal, ar constitui o greșală politică și Balfour, bunăoară, nu e om care să se lase compromis pe terenul politic. Asquith, consideră acțiunea unioniștilor mai mult ca o încercare de intimidare și poate chiar ca un „bluff”. Totuși guvernul englez ia toate măsurile pentru ca lupta să nu ia proporții dezastruoase pentru Anglia, care nu e dispusă să suporte o nouă răscoală în Irlanda.

În definitiv, e greu să se prezică ce se va întâmpla cu mișcarea actuală din Irlanda. Faptul precis este că starea de spirit creată printre irlandezi prin revolta orangiștilor este gravă și plină de amenințări.

Mișcarea economică în Huedin.

— Corespondență ocazională. —

Huedin, 16 Octomvrie.

Conștii de necesitatea unei estinse mișcări economice pentru emanciparea de sub robia economică sub care tânjim, o seamă de bărbați din centrul nostru comercial și jur au hotărât înființarea unei societăți pentru valorizarea produselor. S'a pornit lupta fâțișă pentru deșeptarea poporului din aceste părți, popor stăpân pe un pământ mănos și bogat în mine.

În discuțiile presei noastre se spunea că poporul nostru nu e pregătit încă pentru cooperative, că n'avem bărbați conducători etc.

Instituția cu un caracter provizoriu „Agraria” după un trai de 14 luni e aporape de-a răsturna orice aserțiune de felul acesta. În contra tuturor teoriilor însă, vor vorbi rezultatele practice.

Conducătorii „Agrariei” după ce au ingenunchiat pe toată linia concurența în comerțul de ouă, voiesc prin un capital mai mare să înceapă o înțreprindere mai mare de cereale, pentru a satisface pretențiunile poporului din jur, care cu deosebire în anii răi, este espus unui adevărat jaf. Trimișii acestei instituții, cari au trecut de două luni încoace, vre-o 11 comune dintre cele mai de frunte, au ajuns la convingerea, că o mișcare economică în proporții mai mari e chestiune ardentă.

S'au lansat peste două sute de apeluri către publicul nostru. În toate părțile noastre se manifestă un viu interes pentru astfel de întreprinderi, iar adunarea convocată în amintitul apel a dovedit pe deplin că năzuințele conducătorilor dela „Agraria” nu vor rămânea numai vorbe frumoase.

Vre-o 100 persoane au luat parte la această adunare și s'au înscris peste 500 cuote a 50 cor. pentru tovarășia proiectată cu capital începător de cel puțin 50,000 cor. Adunarea de constituire s'a convocat pe ziua de 28 Octomvrie și e de dorit, ca publicul nostru să ia parte în număr cât mai mare.

Cei cari au participat la adunarea trecută, sunt rugați a face cât mai intensă propaggandă pentru tânăra întreprindere.

La adunarea din 28 Octomvrie se va proclama definitiv înființarea tovarășiei centrale „Agraria”. Asociațiunea care va trimite la această adunare un reprezentant ne-a oferit tot sprijinul.

Această întreprindere pornită din gândurile cele mai bune, aici în ținutul ăsta neglijat, așteaptă tot concursul oamenilor de bine, pentru a putea însemna drumuri unei largi vieți economice.

Pentru monumentul lui Vlaicu.

Arad, 17 Oct.

Ni se scrie:

O frumoasă nuntă românească s'a serbat Duminecă în comuna Cricău (com. Albei-inferioare).

D. I. Domșa din Pețelca și-a serbat căsătoria cu dragălașa dsoară Ditiă Todericiu din Cricău. Un lucru frumos și vrednic de pildă s'a făcut la acest praznic familiar și anume: *jocul miresei* a fost rsăcumpărat pentru bustul regretatului nostru aviator *Aurel Vlaicu*.

Darurile au dat suma de 41 cor. 10 fil.

Au contribuit următorii:

V. Muncuș și soția ca nuni 5 cor. N. Cerghizan, preot gr. or. 3 cor. N. Muntean preot gr. or. L. Fekete notar, I. Lupșan notar, A. Kociș, N. Mitrofan, I. Todericiu stud. cl. VIII gimn. câte 2 cor. F. Nițu teolog, I. Mitrofan, I. Anghel inv., L. Barbu propr., I. Murășan subnotar, N. László, T. Todericiu, N. Glița, V. Popa, N. Todericiu, Ieronim Anghel, Petru Pasc, Marina Muntean, Ioan Todericiu sen., Ioan Drăgan câte 1 cor. Ioan Preja 1.40 cor. Maria Todericiu 60 fil. Ionuț Rus 50 fil. Veturia Anghel, Ștefan Bătan, Petru Dregan, Milia Receu, Ana Pasc, Maria Luca câte 40 fil. Irina Nemeș, Anica Tărt câte 30 fil. Leontina Todericiu Leontina Jurca, Iosif László câte 20 fil.

Lăudăm frumosul gest de jertfă al donatorilor și dorim noroc și fericire tinerei perechi.

Un nuntas.

Colecta Românilor din *Ocna-Sibiului*, colectant d. Ion Tr. Henteș, (suma 141.50 cor.): „Viitorul” inst. de cred și econ. 30 cor. Dr. Nicolae Cristea avocat, Dr. Ioan Dordea, avocat câte 20 cor. Nicolae Albu senator, Alex. Vidrighinescu preot, câte 10 cor. Văd. Victoria Henteș, Patriciu Curea preot, Ghedeon Henteș inv., Augustin Henteș, funct. la of. de dare, Ioan Tr. Henteș contabil, Eugen Pantea preot, câte 5 cor. Savu Avram inv., Manasie Ciungariu inv., câte 2 cor. Ioan M. Muntean econom, Simion Tudor econom, Ioan Văcariu econom, câte 1 cor. Dela mai mulți poporeni din Ocna-superoară 14. 50 cor.

A mai contribuit d.:

Dr. Corneliu Păcurariu din Constanța 18.86 cor. (Va urma).

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 Octomvrie n. 1913.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme uscată, nopți moderate.

Prognostic telegrafic: vreme uscată.

Temperatura la amiază a fost de 11.4 C.

Fudulie deșartă. Budapești Hirlap, făcând bilanțul politicii austro-ungare de un an, serie:

„Acest an al războaielor ne-a mai adus nouă încă un câștig pozitiv și mare. Așa zisa unitate sudslavă, solidaritatea slavă potrivnică nouă, s'a dovedit un vis nărod, o șarlatanie temerară. Adevărat că la hotarele noastre sudice tot mai există vre-o câțiva, cari nu vor să se impace cu această desvălire și nu vor să creadă, că *monarhia dualistă maghiară și austriacă*. (O specificare proprie ziarelor ungurești, — foarte semnificativă de altfel. N. Rom.) nu se prăbușește la glasul trâmbițelor slave și valahe. Dar astea sunt numai spasmiurile sfârșitului, întocmai cum bășica cea împetrită cu bălauri, dacă se găurește, se cutremură tare, înainte de ce s'ar lăți definitiv. De acum să avem numai grija, ca gurile păcătoase să n'o umfle iarăș. Când eliar și cei mai gălăgioși și cei mai temerari asaltanți ai noștri, cetașii lui Pașiei, declară pe față că vor să trăiască în prietenie cu noi, pentrucă neapărat sunt necesități în acest scop, poate se vor împăca în cele din urmă și *dușmanii noștri interni, acolo între Drava*

și săva și între munții dela răsărit, cu puterea imobilă a cadrelor existente și se vor încadra frumos în ele. Cu cât mai curând cu atât mai bine pentru ei”.

Nu trebuie să ne mirăm de rândurile aceste saturate de fudulie. Tenorul lor tradează tocmai, că autorul lor înțelege care este **realitatea** „succeselor” raportate de politica „maghiară și austriacă”. Dar **nu vrea să înțeleagă...** Ar trebui să scrie într'un sens atât de nedepins de presa ungurească... și noi i-am cere prea mult cerându-i sinceritate.

Aniversarea nașterii prințului carol al României. A. S. R. principele Carol al României a împlinit ieri, Joi, 20 de ani. Impreună cu întreaga Româniea facem călduroase urări pentru fericirea și sănătatea tânărului vâstar al glorioasei țării noastre române, și dela care poporul românesc așteaptă realizarea aspirațiilor sale cele mai înalte și a marelui ideal național.

„Nu-i ierlat să se vorbească ungurește.” Sub acest titlu fițuica „Tiszántul” din Orade publică un articolăș pueril pe care vrea cu orice preț să-l facă senzațional. I-a ajuns adevărat la ureche, că în internatul gr.-cat. **românesc** din Orade, studenților li-e interzis să vorbească ungurește. Această știre — după numita fițuică — a produs în oraș o penibilă senzație. Un profesor din gimnaziul premonstran a aflat mai întâi această îngrozitoare veste. Corpul didactic al născutului gimnaz, în zelul său patriotic, a dus o luptă grea pentru a-i învăța pe „valahii” să pronunțe bine limba ungurească, deși valahii tare erau încăpăținați. Valahii dracului ziceau de pildă, în loc de Pap Demeter, Popa Mitru și vorbeau într'o topică absolut neungurească, cu mestecături de cuvinte românești. Pe coridoare, prin curtea gimnaziului sburau în dragă voce cuvintele valahie. Profesorii nu mai puteau suferi starea asta și cercetând cauza, au aflat dela un student, pe care l-a luat gura pe dinainte, că li s'a dat poruncă severă, că nu numai în internat, ci și în anumite părți din zi și în timpul jocului numai românește să vorbească.

Nu știm într'u cât e adevărată această știre. Ori e adevărată ori nu e adevărată, ea este un fapt care trage dungă peste toate năzuzițele caraghioase de maghiarizare. Studenții din țara lui Mangra vin cu atitudinea lor să palmuiească un sistem nefast de educație.

Va să zică vorba românească a ajuns o crimă, chiar când e prostită între ziduri românești?

Când se vor opri oare guvernării noastre în expediția lor donquixotiană?

Dela Academia Română. Ni se scrie din București cu data de ieri: Măne, Vineri, la ora 2 d. a. Academiă Română va ține ședință publică, în care d. profesor **Nicolae Iorga** va face o comunicare despre: „Vasile Lupu ca următor al împăraților de răsărit în tutelarea patriarhiei de Constantinopol”.

D. ministru C. Dissescu decorat de către regele Greciei. Ministrul plenipotențiar al Greciei la București, Papadiamandopoulos, a înmănat dlui ministru C. Dissescu marea cruce a ordinului „Mântuitorul”, cu care l'a decorat regele Greciei.

Noul scandal politic. Răspândindu-se vestea că vre-o câțiva deputați din partidul muncii au primit provizii dela „Banca de circulație”, președintele acestui partid contele Khuen Hédevary a provocat banca să-i comunice numele acestor deputați. Banca în răspunsul ei trimis contelei Khuen confirmă știrea, dar refuză a-i numi pe deputații respectivi, declarând că nici decum nu o interesează numele acestora. Adevărată ațară de Lukács și Jeszenszky mai sunt implicați în afacerea scandaloasă cu tripoul de pe insula Margareta și vre-o câțiva deputați din partidul muncii. De sine înțeles că în partidul muncii sunt consternați din cauza acestei noi desvâliri și cei mai mulți pretind ca respectivii deputați să fie dați afară.

E implicată în aceasta afacere însă și consiliul lucrărilor publice al Budapestei, care după

contractul încheiat cu banca de circulație sub noul guvern, și-a asigurat din venitul anual al întreprinderii suma de 75.000—150.000 coroane, ca dividendă de 30 procente, ceea ce ar fi fost posibil numai având consorțiul un venit anual de mai multe milioane la ce însă nu se putea aștepta decât numai având în vedere venitele după jocurile hazarde. Consiliul lucrărilor publice neagă de altcum că ar fi permis înființarea unui tripou pe insula Margareta.

După cum se anunță din Budapesta, membrii partidului independist au fost convocați pe azi seara la orele 6 la o consfătuire în chestia noii descoperite panamale. Se afirmă că opoziția va cere în baza vechiului regulament intern convocarea urgentă a camerei. Ieri seara a sosit la Budapesta și contele Andrassy și în cursul nopții s'a consultat timp îndelungat cu contele Károly în scopul convocării camerei. Din cercurile partidului muncii se anunță că partidul va preveni opoziția și camera își va relua ședințele încă înainte de a cere opoziția convocarea ei, motivând aceasta că guvernul voiește să înainteze noui proiecte. Președintele camerei Beöthy a sosit încă azi la amezai la Budapesta ducându-se imediat la contele Tisza, probabil pentru a se sfătui cu el în chestia aceasta.

Fiorosul ucigaș de părinți, G. Rozor, din Alba-Iulia, a fost judecat Sămbăta trecută, de tribunalul din Alba-Iulia, la moarte prin ștreang, iar soțul său G. Porcariu, care i-a fost de ajutor, dar despre care nu s'a putut adevăra că a pus și el mâna la omorâre, a căpătat 6 ani temniță grea.

Se știe grozava poveste: Părinții lui, oameni cu bunăstare și de omenie, nu-l mai puteau sătura de bani pe acest fiu stricat al lor, care se insurase contra voii lor, și le cerea partea de avere, — după ce risipise o avere întreagă și falimentase cu prăvălia pe care i-o unpluseră odată părinții cu marfă. Și fiindcă părinții nu au grăbit a-i da avere nouă, partea ce credea el că i se cade, — s'a dus într'o noapte și a împușcat pe tatăl-său în pat, iar mamă-sa fugind în o cameră vecină, a alergat după ea și a omorât-o acolo, împușcându-o și tăindu-i și grumazii. Apoi s'a spălat pe mâni de sânge și s'a dus cu ortacul său G. Porcariu, prin crășmele orașului și și-a petrecut, bând și lăsând să-i cânte țigani.

Dar l'a descoperit Dumnezeu. Acum capătă avere destulă. O săptămână deplin a ținut desbateră ca au fost ascultați peste 40 de martori. Nime nu știa spune ceva bun despre el. Nefericita lui soție, chemată și ea să fie ascultată, n'a vrut să meargă spunând că e bolnavă. Tribunalul însă a spus, că ține la aceea, să vină în persoană ca să fie ascultată ca martor, poate știe ea ceva ce să ușureze soarta nenorocitului ei soț. De sălă s'a dus înaintea judeților și a zis: — De bine n'am ce spune, de rău nu voi să mai spun și eu...

Și s'a depărtat din sală, înfiorată de vederea ucigașului.

Sămbăta pe la 6 s'au sfârșit desbaterile și s'au retras jurații să-și spună părerea lor, că a-filă-l vinovat ori nu. Două ciasuri s'au sfătuit și au venit spunând că da, l'au aflat vinovat de omor îndoit, iar pe Porcariu de părtaș la un omor.

S'a retras tribunalul pe la orele 9 și abia la 12 ciasuri noaptea a venit în sală, — care era tot plină de lume ce aștepta să vadă judecata, — și a vestit osânda: moarte prin ștreang fiului-animal, iar ortacului său 6 ani temniță cea mai grea. (Libertatea.)

La ștreang a fost osândită în 9 Octombrie de către tribunalul din Deva nevasta lui Borza George din Ternava (lângă Iliu) pentru că anul trecut în August, și-a omorât bărbatul. El sârmanul fusese dus câțiva ani în America, și căștigă bani, în vreme ce nevastă lui, femeie frumoasă, abia peste 30 de ani, își prinsese vre-o doi draguți. Când a venit îndărăt bărbatul, după ce aduse bani frumoși, ea nu se mai putea lăsa de draguți și așa s'a hotărât să-l omoare, ca să poată trăi mai departe în blăstămăția cu care se dedase. Melter Macavei și Melter Dumitru i-au dat ajutor și l'au omorât și l'au dus de l'au îngropat într'o răpă departe în hotar. Omorul a fost descoperit. Melter Dumitru a fugit în America, dar s'au luat măsuri să fie prins și adus acasă. Pe „iubită” lui au judecat-o la

ștreang, pe Melter Macavei la 10 ani temniță grea și pe Dumitru îl așteaptă tot așa 10 ori mai mulți ani. („Libertatea”).

Un nou record în aviație. Din Berlin vine știrea că recordul de durată în aviație l'a stabilit acum câteva zile aviatorul francez Brindejonc, parcurgând în 24 ore 1320 km. Acest record mondial de durată l'a bătut Marți aviatorul Stöffer. Acesta a plecat cu aeroplanul Luni la miezul nopții și până Marți noaptea la orele 12 a parcurs 2220 km.

Conferința profesorului Mario Roques la București. Mercuri seara societatea română de istorie din București a ținut o ședință festivă, în onoarea dlui Mario Roques, profesor la universitatea din Paris și profesor de limba română la școala de limbi orientale. A asistat și d. C. Dissescu, ministrul cultelor și instrucțiunii publice. D. Mario Roques a vorbit despre „Palia dela Orăștie”, combătând argumentația dlor Densușeanu, Iorga, Cipariu etc. și susținând că această scriere datează dela 1580 și e prima scrisă în limba română. Alceva interesant e că în această scriere se întâlnește pentru prima oară transformarea lui u în o. Comunicarea dlui Roques a fost ascultată cu mult interes de selectul auditor.

Au făcut apoi ctăe o comunicare dnii C. Giurescu și N. I. Apostolescu, — primul despre descălecatul I a lui Miron Costin și al doilea despre etimologia cuvântului „jidova”.

O mare catastrofă în Germania. Ni se telegrăfiază din Berlin: O catastrofă nu mai puțin înfiorătoare decât incendiarea vaporului Vulturino și groaznica explozie din minele de carbuni dela Cardiff din Anglia, cari au reclamat atâtea victime, s'a petrecut azi pe câmpul de aviație Johannisthal din Germania. „Zeppelin II” ridicându-se azi la orele 10 înainte de amiază pentru un sbor de probă cu 3 ofițeri și 30 matrozi în navă, a explodat. Din întreg echipamentul nici unul n'a scăpat căci focul li-a stins la toți viața.

Comandamentul armatei punea mari speranțe în acest nou tip de balon dirigibil. Balonul se ridicase la vre-o 300 metri, când o groaznică detonatură a cutremurat văzduhul.

Explodase gazul din balon și focul a făcut scrum balonul și întreg echipamentul.

Cununie. Dșoara Otilia Betecni din Benic și dl Virgil S. Crișan, contabil în Zlatna, își vor serba cununia Duminecă, în 26 Octombrie n. în biserica rom. gr. cat. din Benic. Felicitările noastre.

Nou avocat român. Prietenul nostru, dl Dr. Sever Miclea din Arad, a dat azi cu frumos succes, în fața forului din Târgul-Murășului, examenul de liberă practică advocațională.

Felicitări!

Holera aziatică și-a făcut intrarea și în Arad. Numai există nici o îndoială că holera a pătruns și în Arad. Institutul bacterologic din Giula a constatat că fochistul Czudor a murit de holera aziatică. De abia a sosit ieri seara acest răspuns al institutului bacterologic și biroului sanitar al orașului i s'a anunțat o nouă îmbolnăvire cu simptome de holera. A doua victimă e tot un fochist dela căile ferate, Ignatius Berta care își are locuința tot pe strada cimitirului jidovesc. Berta se simțea ieri după amiază încă bine. Seara a mâncat un papricaș într'un birt. Fiind carnea însă unsuroasă s'a îngrețoșat și din acel moment s'a simțit tot rău. Nu peste mult a început să verse și a fost cuprins de sgârșiri de stomac, iar mai târziu aceste i-au trecut în întreg trupul ivindu-se toate simptomele holerei. Medicul primar al orașului, chemat imediat a constatat simptomele holerei aziatice și a luat imediat dispoziții ca bolnavul să fie transportat în spitalul de holeric, iar ceilalți căseni au fost duși imediat în baracile de izolare. S'a constatat din spusele bolnavului, că Marți a lucrat pe aceeași locomotivă, cu care a sosit dela Szolnok, Duminecă seara, fochistul Czudor.

Azi dimineată starea fochistului Berta s'a îndreptat spre bine, însă sgârșirile de stomac le simțea încă. Chiar și temperatura care la holeric scade la minim, îi era normală. Berta la prânz dovedise chiar un apetit excelent, plângându-se că porțiunea de mâncare ce i se da

e prea mică. Imprejurarea aceasta însă nu dovedește că noul caz n'ar fi holeric, ci molima n'a putut apuca putere asupra lui, care e cazul mai cu seamă la purtătorii vibrionilor de holeră.

Persoanele izolate în bărci pân'acum se simt bine, afară de soția lui Czudor, care e cuprinsă de o gravă melancolie, mai cu seamă din cauza că bărbatul său a fost înmormântat fără nici o ceremonie bisericească.

Azi după amiază s'a intrunit și comisia de epidemie ca să supravegheze măsurile luate pân'acum și eventual să iee încă și alte dispozițiuni pentru a împiedeca răspândirea epidemiei. În cazuri de holeră, se va opri târgul care ar fi să se țină în Arad la sfârșitul acestei luni.

Ministerul român de război a hotărât să creeze la regimentul de escortă regală un escadron compus în întregime din musulmani din Dobrogea și din teritoriul anexat. Acești jandarmi vor avea un fes mare, asemănător aceluia ale trupelor franceze din Algeria, a cărui parte superioară va cădea pe urechea dreaptă. Ciucurele fesului va fi de culoare albă, ca penajul dela chipul actual. Ofițerii acestui escadron vor purta deasemenea fes.

Descoperirea unui teritoriu necunoscut și locuit de oameni. După o telegramă din Petersburg, vestitul explorator rus Vilcisky a descoperit în Asia de nord, nu departe de Novoje Lemja, un teritoriu necunoscut și locuit de oameni.

x **In atențiunea senatelor școlare.** Firma budapestană a urmașilor lui Leopold Feivel, care și-a câștigat mari merite în țara noastră pe tărâmul aranjamentelor pentru școli, întrucât această firmă a inițiat și dezvoltat acest ram de industrie, a lansat cel mai nou precurent. Precurentul e o icoană vie a aranjamentului tehnic al școlilor. Chiar și din acest punct de vedere cunoașterea lui e de interes. Dacă cereți printr'o carte poștală, firma vă trimite acest catalog gratis și franco. Adresa: Budapest, X., Kőbánya, Kolozsvári utca 13. Băncile de școală executate la noi, în urma avantajelor lor multilaterale, au fost recomandate pentru folosința în școlile din patrie de către ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin ord. Nr. 35,600 din 1881 și Nr. 18,677 din 1898. Cele mai multe școli de stat le și întrebunțează dela cu succes.

x Imi țin de plăcută datorie a aduce la cunoștința on. interesați că d. pictor artistic de biserică Bela Mihályi, din Ungvár, a executat pentru frumoasa și bogat împodobită biserică gr.-cat. din Nevicek icoana s. Maria pe altar, 4 icoane admirabile fresco, o placșerintă artistică, foarte frumoasă, pe fond de mătăsoasă, decorată cu aur bogat. Îl recomand tutupror ca pe un om de încredere și artist pictor talentat. Nevicek, 27 April 1913. **Augustin Hegedüs**, paroh-protopop.

x **Iosif Jikell**, magazin de sticlărie, porcelan, decori de lucrări din argint de China și lampe în Sibiu. Sticlă, Porcelan, Jikell, trei cuvinte caracterizează cât de populare legăturii acestei firme. Și cu drept căci acest magazin e adevărat spectacol și principiul proprietarului e ca să albe frecvențe mare pe lângă câștig puțin și cu acest principiu și-a câștigat un frumos cerc de cumpărători permanent. Publicul din provincă își dă adevărate întâlniri aci, și nici nu e de mirat văzând bogatul asortiment al magazinului. Pe lângă asta aguil proprietar servește flecăruia lucrările cele mai bune și afară de orice concurență. O specialitate a magazinului e asortimentul complet bucătării și sufragerii în formele moderne cele mai noi, cu decori basrelief, servicii de ceai, cafea și ruoacea, servicii de sprilat complete, sticlării, pentru masă cu podoabe admirabile în cristal, sticle pentru dulceață, ticefururi, bere etc. Firma are un depozit fără păreche de lampe și de candelabre pentru saloane și sufragerii precum și orice lampe electrice cunoscute. Pentru lucrări de sticlă la edificații firma poate lua orice concurență.

x **Dnii advocați, comercianți și băncile** înainte de a-și procura mașini de scris sau mobile pentru birouri, să ceară prospecte dela prăvălia **Matinszki Pál és Tsa** din Timișoara pentru aranjarea birourilor, unde se vând cele mai excelente mașini de scris și cele mai moderne mobile pentru birouri pe lângă condițiuni favorabile de platire. La dorință un impiegat al firmei merge la fața locului aducând cu sine o mașină de scris de probă.

x **Față și mâni foarte frumoase** va avea oricare femeie care va întrebunța renumita și neîntrecută cremă pentru față „Mágnás”, pudră „Mágnás”, săpun „Mágnás” și cosmeticul „Mágnás” pentru mâni a lui **Kelemen Sándor**. Acest neîntrecut cosmetic eliminază din circulație toate cele peste 100 de mijloace ne-

întrebunțabile până acum. Detalii se găsesc în anunțul farmacistului **Kelemen Sándor**, publicat în numerele de Sâmbătă și Duminică ale ziarului nostru. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestui anunț.

x **PRIMA ȘI CEA MAI SIGURĂ SURSĂ DE CUMPĂRARE** pian, armonii și pianine din ținutul Transilvaniei este firma **HELDENBERG** din Sibiu Str. Cisnădiei nr 9 care dela înființarea ei prin serviciu prompt, conștiincios și iefin a câștigat deplina mulțumire acelor mai aleși clienți. Renumitele fabricații ale depositului numitei firme, precum și execuția lor excelentă ne face să recomandăm și noi on. public firma **HELDENBERG**, deoarece un pian bun, care este cel mai frumos decor și obiect de valoare a unui salon numai dela o firmă de specialitate se poate câștiga.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

— După 50 kgr. —

Grâu pe Oct.	cor. 10.53
Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.29
Secară pe Oct.	cor. 7.97
Secară pe Apr. 1914	cor. 8.80
Ovăs pe Oct.	cor. 7.22
Ovăs pe Apr. 1914	cor. 7.60
Porumb pe Maiu 1914	cor. 6.30

POȘTA REDACTIEI.

Tr. M. E mai neîngrijit decât toate. În genul aprecierilor de acest fel se cere multă fineță, o limbă mai pură, subtilități literare, construcții sigure. D-ta scrii: „Curat ghinion. 1913 a opoșit neamului românesc pe lângă strălucite biruințe morale și un sinistru catastif” etc. Dar ar trebui să cităm toate cele 7 fețe, — cari ne-ar reclama la rândul lor aproape o pagină. Să nu ne învinuștii de parțialitate ori „neîndreptățire”. Îți recunoaștem unele calități, dar când încerci materie literară, așteptăm să muncești mai exigent. Fără supărare.

Redactor responsabil: **Constantin Saviu.**

PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCİAR ROMÂN DIN BUCUREȘTI.

ANUNT.

Se aduce la cunoștința publică, că Vineri 4(17) Octombrie 1913 se vor trage la sorți Scrișuri funciare rurale, pentru un capital de Lei 2,262.000.—; din care:

Scrișuri 4% a 29-a tragere Lei 144.800.—
Scrișuri 5% a 64-a tragere Lei 2,117.200.—

Tragerea la sorți se va face la orele 3 p. m. în ședința publică în localul Societății, Strada Coltei nr. 27.

DIRECTIUNEA.

Batăturile,

la 907

scortoșenia pielei, urciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroață 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la propărtor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

Restaurantul „Cambrinus”,

este renovat radical și aranjat cu confort modern; bucătărie excelentă, vinuri curate excelente, prețuri moderate. — Săli speciale.

Sa 1891

Cu stimă: **SZALAY IMRE**, ospătar.

VALORIZARE de NISIP!

Cine are state-uri să ceară în istoricul propriei următoarelor cataloage și prospecte la 985-38

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Ca. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului

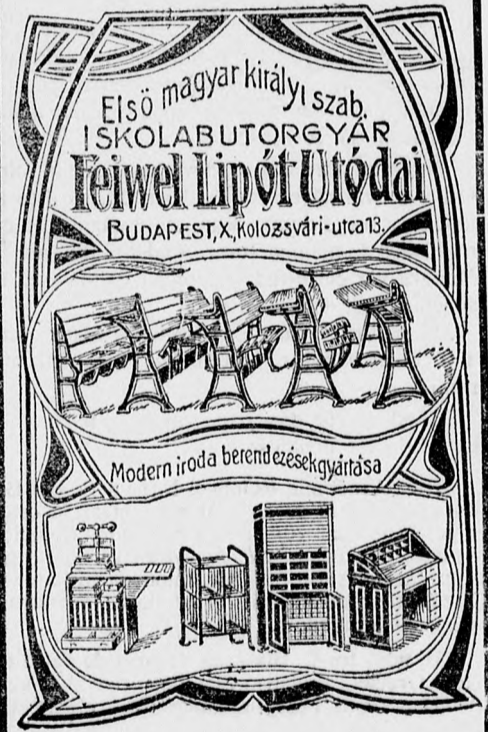
Fabrică de mașini p. industria de nisip.

SZÁNTÓ ES BECK

ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

Prima fabrică de bănci de școală brev. reg. ung.

Liferează

cele mai moderne și mai bune bănci de școală

brevetate sistem „Feivel”, „Zahn” și „Rettig”, mobilier pentru școli aparate de gimnastică, mobilier modern pentru biserică, bănci pentru biserică și mobilier pentru :: grădinițe de copii. ::

Fe 1288

Prețurent gratts.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne.

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Intărește producerea sângelui, întărind mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari . . . Cor 3-50
" " " mici . . . " 2-

Se capătă în toate apotecile. — Depozitul principal la:
GUIDO FABRITIUS,
Fa 1047 apotecar în Sibiu.

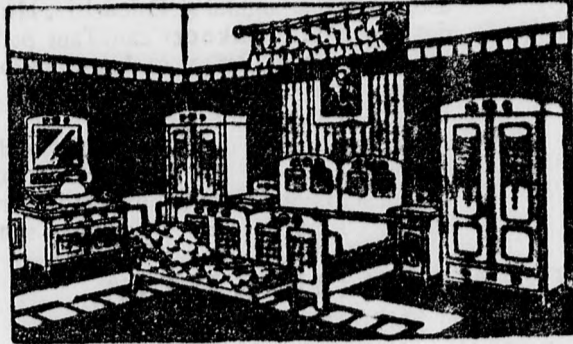
STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44-46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECK).

Sa 113-120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Oroloage de turn

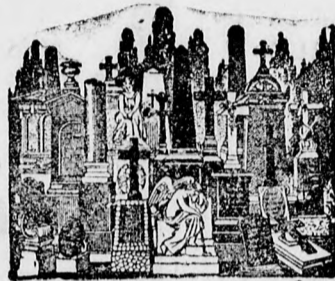
pentru palate, aces comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjază mai favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budaposta, VH., Tökölly-ut n-rul 52.
(Casa proprie).

Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis și franco.

DANIEL ROUBITSCHKE
PIETRAR

Sibiu-Nagyseben, str. Gării (Bahnhofgasse) 4.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de pietre mormântale și atelierului de pietrărie.

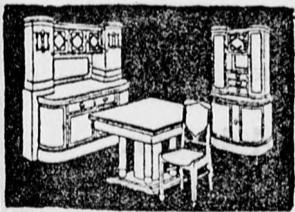
Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. — Execută tofelul de lucrări de pietrărie și sculptură în piatră, după orice desen precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, și stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și auirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospecte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firma să n'o confundați cu alte firme similare.
Ro 1281

Hinger József

tâmplar pentru edificii și mobile

Alba-Iulia, (Gyulafehérvár) str. Séchenyi nr. 10.

(Casa proprie).

Pregătește orice lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserial, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. — Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.
(Hi 1280)

Cine voește să cumpere

INCĂLTĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar

(SZATMAR) Deák-tér.

(In casa lui Keresztes András).

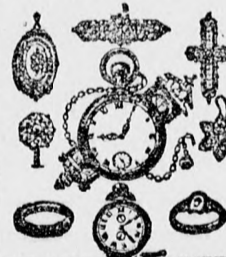

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc tofelul de ghete și cioboate după măsură.

Dacă volesti să albi un ciasornic inexceptionabil sau dacă volesti să-ți fie ciasornicul reparat cu specialitate te adresează ciasornicarului

WILHELM ZEY

în SIBIU, Piața-mică numărul 16.,

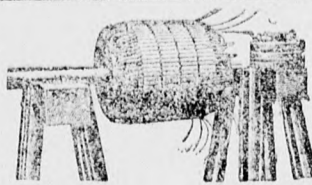

unde se capătă cu prețuri convenabile, pe lângă garanță tofelul de oroloage pentru buzunar, — pentru părete, și — sunătoare.

Fiiți atenți la firmă!

Ze 1278

Specialități: repararea mașinelor electrice,

in orice marime și de orice fabricație, fabricație de colectoare, impletirea de armatură, transformolare. Fa 1290

Motoare electrice, Dinamos.

Coresp. in limbile: română, franceză, germană și maghiară.

Frank és Berger, Budapest, VIII., Bezerédi-utca 5/6.

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

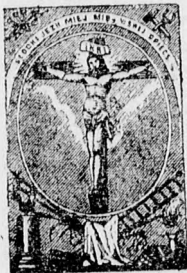
UNGVÁR, Dombalja-utca 7 sz.

Ca autor expert al picturii bisericești greco-orientale și gr. catolice îndrăsnesc a ruga sprijinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a internelor bisericilor, în stil simplu și decorat, tablouri pentru cerimi și pereți, executate excelent. — Totfelul de picturi bisericești, și anume:

icoane pentru iconostase, altare, jertfelnice, cruci și pentru prapori, executate pe mătase și pânză, plasenite și crucifixe pictate în mod artistic.

Anticipez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoitorul sprijin al on. dni preoți.

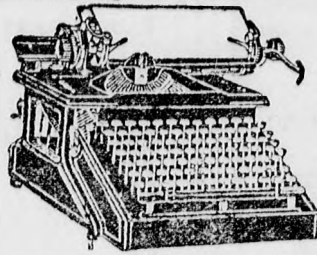
Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpii, din material bun, tinichea zincuită, pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie

înălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.
Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis — Mergerea la fața locului o fac pe cheltulala proprie.

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ al nostru dela 1 MAIU n. se află

în nouele noastre localități

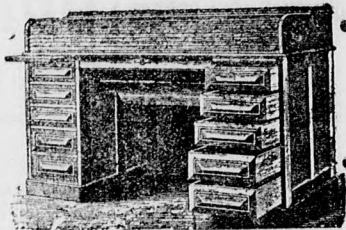
din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanți principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini de scris »SMITH PREMIER« și »JERRY« și ai mobilelor americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.

Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelenților conducători, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștințios. Rechizitele noastre americane sunt din calitate excelente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinelor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai cuțomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stîmă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris »SMITH« din Ungaria-de-sud. Ma 129

PEPINIERELE VÁSÁRHELYI & Co.

Execută cele mai sănătoase și viguroase
„vite americane altoite și nealtoite”.

Calitate exclusiv superioară. Prețuri moderate. Atât calitatea cât și varietatea vițelor o garantează sub toate raporturile. Cataloge trimite gratis și franco. Lferează cele mai excelente vinuri de masă și de dezerț; rachieu excelent

sors din tiscovină, drojdii, prune, cirese și persece pe lângă cele mai convenabile prețuri despre a căror autenticitate ia toată responsabilitatea. — Prețul vinului se stabilește după împrejurări.

La cerere, Vă rugăm a numi ziarul în care a-ți cetit anunțul nostru.

Ghetele „TURUL“

sunt cele mai bune.

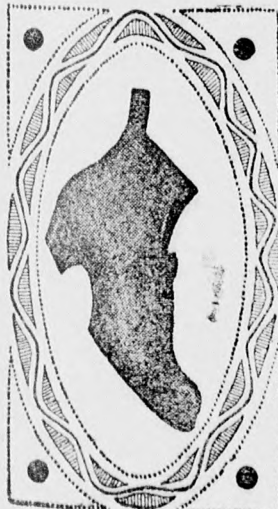
Fabrica de ghete „TURUL“ sos. pe acții
e cea mai mare fabrică de ghete în monarhie.

Magazin-filial: **Arad, palatul Minorității.**

130 stabilimente
filiale proprii.

Tu 1333

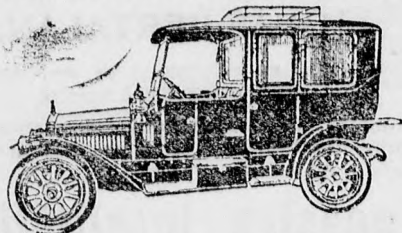
20.000 buc. se execută la săptămână

Reparaturi de motoare și automobile în orice
mărire execută în atelierle mecanice de mașini

W. BENKER

SIBIIU, Lederer-gasse nrul 30.

Specialitate: Aparate electromagnetice de aprins. — Roți dințate, tăiate.

Be 1276

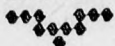
Expoziție permanentă a bazarului german
IOSEF JIKELI
SIBIIU, str. Cisnădiei (Heltauergasse) 47. — Telefon 190.

Consemnarea mărfurilor expuse:

Sticlă, porțelan, obiecte de bucătărie. — Instalație completă de bucătărie în diferite prețuri. — Cadouri de argint, nichel și aramă. — Obiecte decorative. — Ciasornice, articole de toaletă, de voiaj, pentru turiști și manevre (aluminii). Obiecte de oțel englezești și Solinger, tacâmuri. — Scule bisericești catalog gratis. — Cadre pentru tablouri și finitoare de fotografii. — Lămpi pentru electricitate. Garnituri de spălat, mese de spălat, băi canise, mobile de fier. — Amintiri din Sibiu. — Noutăți sosesc neconținut. — Prețuri ieftine.

FABRICĂ TRANSILVANIA-
NIANĂ DE BRÂNZETURI
DE OAIIE CU PUTERE
ELECTRICĂ.

Carl Albrecht

Sibiu, str. Burger-gasse nr. 13-15

Oferă cele mai renumite soiuri de brânză. Brânză secuiască, recunoscută de cea mai fină specialitate în lunile Martie — Septembrie. Brânză de prima calitate, unsuroasă și dulce, în lunile Septembrie — Februarie. Brânză de oaiie Scunda, mai puțin unsuroasă. Cea mai bună calitate de brânză de munte în burduf. Producțiune zilnică, — proaspete, expedate cu ramburs. —

Liste de prețuri și probe se trimet la
cerere gratuit și franco.

A 1279

Agentia principală a fabricii de mașini a căilor ferate Imp. și reg. Mare depozit de mașini de îmblățit, motoare cu benzină, absolviitoare de gaz, cu gaz, locomobile, mașini cu aburi, aranjamente pentru mori totfelul de mașini și reevizile economice. Noutate! Patent Record II, mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.

Agentia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în TOBONTO (America-nordică), pentru legarea snopurilor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălicuri și grăpi cu colți. Noutate! Mașină sistem Massey-Harris pentru grebarea brezdelor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate, executate din oțel.

Agentia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record” cu benzină, pluguri, îmblățitoare și vehicule, — pentru mănarea morilor, motoare cu benzină și oleiu brut și achiziție pentru mașini de îmblățit, precum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicarea lemnului. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agentia soc. pe acții Alfa Separator pentru totfelul de mașini pentru lăptării, aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburi-toare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărire cu garanță.

Mașini pentru transportări e greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblățit; motoare, mașini și rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și depozit: **IOSIF LÁNYI** Brașov strada Lungă 201.
Telefon Interurban: 382.
(La 505)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din SIBIIU str. Heltauer 9

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Aluife „Măgnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătmător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșăței și contra tuturor boalelor de piele După întrebunțarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnás” (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Măgnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Măgnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebunța glicerină și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Măgnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebunțat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Anti-pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebunțări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1-50 fil.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impecarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebunțare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galiților. — Prețul 1 cor.

Hypnoneroin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SANDOR ZILAH. :-; Vă păziți de imitații!!